

Uloga sporta i rekreacije u razvoju turizma otoka Krka

Ahmetović, Demir

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:083541>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij

DEMIR AHMETOVIĆ

ULOGA SPORTA I REKREACIJE U RAZVOJU TURIZMA
OTOKA KRKA

The role of sport and recreation in the development of tourism of
the island of Krk

Završni rad

Opatija, 2023

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u turizmu

Uloga sporta i rekreacije u razvoju turizma otoka Krka

**The role of sport and recreation in the development of tourism of
the island of Krk**

Završni rad

Kolegij:	Menadžment turističke destinacije	Student:	Demir Ahmetović
Mentor:	Prof. dr. sc. Zrinka Zadel	Matični broj:	24311/18

Opatija, srpanj 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA

FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU

FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT

OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Demir Ahmetović

(ime i prezime studenta)

24311/18

(matični broj studenta)

Uloga sporta i rekreacije u razvoju turizma otoka Krka

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 1.7.2023.

Potpis studenta

Sažetak

Sport i turizam dva su međusobno duboko povezana fenomena, a njihov razvoj često se kroz povijest odvijao i paralelno, što je dovelo do rađanja sportsko-rekreacijskog turizma. Prisutan u društvu još od antike, počeo se naglo razvijati u dvadesetom stoljeću, dok danas predstavlja najbrže rastući specifični oblik turizma. Sportsko-rekreacijski turizam igra važnu ulogu za daljnji razvoj i konkurentnost turističkih destinacija diljem svijeta, pa tako i Hrvatske. Otok Krk jedna je od vodećih destinacija Hrvatske te jedno od najrazvijenijih i najpoželjnijih područja za život, a prednjači i po ekološkoj osviještenosti. Kao takvom, otoku Krku postavlja se imperativ razvoja sportsko-rekreacijske ponude koja će kvalitetno obogatiti cjelokupni turistički doživljaj. Nakon teorijske obrade sportsko-rekreacijskog turizma, u radu je analizirana postojeća ponuda sporta i rekreacije, financijska ulaganja u istu, otoka Krka te njena važnost u strateškim dokumentima razvoja. Na potencijal otoka Krka kao sportsko-rekreacijske destinacije. Glavni zaključak rada jest da otok Krk obiluje resursima koji omogućuju ozbiljan razvoj sporta i rekreacije te da je njegova ponuda raznovrsna. Uočeno je kako napredak na području sporta i rekreacije dolazi pretežito iz pojedinačnih napora, dok neujedinjenost lokalnih samouprava, slaba promocija i ne prepoznatljiv brend rezultiraju neiskorištenim potencijalom. Ipak, razvoj sporta i rekreacije zauzima visoki prioritetni stupanj svih strategija razvoja, na regionalnoj i nacionalnoj razini, što postavlja temelje daljnjem podizanju prepoznatljivosti brenda i stvaranju kvalitetne i bogate ponude.

Ključne riječi: sportsko-rekreacijski turizam; otok Krk; turistička ponuda; Strategija razvoja

Sadržaj

UVOD	1
1. KARAKTERISTIKE I OBILJEŽJA SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA	3
1.1. DEFINIRANJE SPORTA	3
1.2. DEFINIRANJE I PROBLEMATIKA TURIZMA	5
1.3. DEFINIRANJE SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA	6
1.4. VRSTE I OBLICI SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA	7
1.5. SPORT I TURIZAM KAO DVA MEĐUOVISNA FENOMENA	9
1.6. POVIJEST RAZVOJA SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA	11
1.7. SPORTSKO-REKREACIJSKI TURIZAM DANAS	13
2. ANALIZA SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA NA OTOKU KRKU	16
2.1. PONUDA SPORTA I REKREACIJE OTOKA KRKA	17
2.1.1. <i>Grad Krk</i>	18
2.1.2. <i>Malinska-Dubašnica</i>	20
2.1.3. <i>Punat</i>	22
2.1.4. <i>Baška</i>	23
2.1.5. <i>Omišalj</i>	25
2.1.6. <i>Vrbnik</i>	26
2.1.7. <i>Dobrinj</i>	27
2.2. POTRAŽNJA SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA OTOKA KRKA	28
3. SPORT I REKREACIJA U PRORAČUNIMA LOKALNIH SAMOUPRAVA	30
4. ZNAČAJ SPORTA I REKREACIJE U STRATEŠKIM DOKUMENTIMA RAZVOJA OTOKA KRKA	34
4.1. STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA OTOKA KRKA DO 2020.	35
4.2. BRAND I KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA OUTDOOR PONUDE OTOKA KRKA	36
4.3. SPORTSKO REKREACIJSKI TURIZAM NA OTOKU KRKU UNUTAR NACIONALNIH I REGIONALNIH STRATEGIJA RAZVOJA	38
ZAKLJUČAK	40
BIBLIOGRAFIJA	42
POPIS ILUSTRACIJA	45

Uvod

Sport i turizam dva su međusobno duboko povezana fenomena, a njihov razvoj često se kroz povijest odvijao i paralelno. Sport je širok pojam koji obuhvaća sve čovjekove fizičke aktivnosti koje kao motiv mogu imati zabavu, socijaliziranje, razvijanje fizičkih i mentalnih sposobnosti, poboljšanje zdravstvenih funkcija i mnoge druge. Uz sport se usko veže i pojam rekreacije, pod koju mogu spadati i sve sportske aktivnosti, no u sebi ne nosi natjecateljski faktor, a uključuje i aktivnosti koje se ne mogu striktno definirati kao sportske. Sport i rekreacija međusobno su povezani s turizmom mnoštvom faktora, a prije svega, glavna poveznica je kako ove aktivnosti nastaju iz neprofitabilnih ciljeva, odnosno čovjekovih snažnih potreba za socijaliziranjem, istraživanjem, kretanjem, učenjem te opuštanjem. Nadalje, povijesnim razvojem sportskih aktivnosti, na primjer Olimpijskih igara u Antici, neminovno se počeo razvijati i turizam, iz kretnji stanovništva radi svjedočenja igrama te sportaša koji bi sudjelovali na istima.

U modernom razvoju turizma vidljivo je kako je trend sportsko-rekreacijske ponude u neprestanom rastu, ne samo kvantitetom uobičajenih, već i razvijanjem inovativnih aktivnosti koje čine važan segment neke destinacije kao kompletnog proizvoda.

S obzirom na to da je otok Krk jedna od glavnih turističkih destinacija Hrvatske, *predmet* ovoga rada jest sportsko-rekreacijska ponuda otoka Krka. Krk obiluje prirodnim i kulturnim resursima koji se mogu i moraju valorizirati u punom potencijalu kako bi otok ne samo nastavio konkurirati na njegovim postojećim, već i otvorio vrata neistraženim tržištima.

Razvoj sportsko-rekreacijskog sadržaja podiže kvalitetu života lokalnog stanovništva, te ako usklađen s načelima održivog razvoja i odgovorno vođen, može značajno doprinijeti tranziciji iz masovnog u održivi turizam, što se i dalje postavlja kao značajan problem, kako na cijeloj hrvatskoj obali, tako i na otoku Krku.

Svrha ovog rada jest dati opsežan i dubok pregled sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka te ukazati na njenu važnost za Krk kao turističku destinaciju. Iz navedene svrhe proizlaze idući *ciljevi*:

1. Analizirati trenutno stanje sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka,
2. Istražiti zastupljenost iste u planovima lokalnih vlasti i

3. Dati opsežan pregled njenog potencijala, analizom prirodnih i kulturnih resursa te uspješnim primjerima valorizacije

Znanstveni doprinos rada očituje se u važnosti sportsko-rekreacijskog turizma za otok Krk kao zelene destinacije koja prednjači po inovativnosti i mnogim značajkama održivog razvoja. Literatura na temu sportsko-rekreacijskog turizma na otoku Krku je vrlo ograničena, stoga ovaj rad može poslužiti kao osnova daljnjim istraživanjima na ovu temu. Rad je **strukturiran** od uvoda popraćenog s tri poglavlja te zaključkom. Prvo poglavlje definira sportsko-rekreacijski turizam, njegove vrste, povijest razvoja i moderne trendove u Hrvatskoj i svijetu. U drugom dijelu rada provedena je analiza sportsko-rekreacijskog turizma na otoku Krku. Treći dio rada posvećen je pregledu financijskih ulaganja u sport i rekreaciju pojedinih lokalnih samouprava. Četvrti dio rada fokusira se pregled postojećih strategija razvoja turizma i uloge sporta i rekreacije u istima. Konačno, u zaključku rada sažeto su prikazani zaključci o trenutnom stanju i važnosti sportsko-rekreacijskog turizma za otok Krk te glavne ideje o daljnjem razvoju istog.

Metode istraživanja uključuju induktivnu, deduktivnu, metodu deskripcije te metodu kompilacije.

Izvori podataka uključuju knjige te znanstvene radove i članke relevantnih autora, web izvore privatnih poduzeća, te web sadržaj javnih turističkih dionika poput općina i turističkih zajednica.

1. Karakteristike i obilježja sportsko-rekreacijskog turizma

Pojam sportsko-rekreacijskog turizma nastao je iz potrebe za definiranjem onih turističkih kretnji koje obuhvaćaju, bilo kao primarni ili sekundarni motiv posjete, upuštanje u ili svjedočenje sportskim i rekreacijskim aktivnostima izvan svog mjesta boravišta. U takvom obliku sportsko-rekreacijski turizam postojao je i puno prije nego što je uopće definiran, a tragovi njegovih začetaka mogu se naći u antičkoj Grčkoj, dok se naglim rastom turističkih kretnji stoljeća neminovno počeo razvijati i ovaj specifični oblik turizma kroz prepoznavanje njegove vrijednosti u ponudi destinacija.

Kao specifični oblik, sportsko-rekreacijski turizam nudi mnogobrojne benefite turističkim destinacijama koje imaju potrebne prirodne i kulturalne resurse te se odluče na razvijanje istog. Prije svega, on obogaćuje ukupnu ponudu s raznim sekundarnim aktivnostima koje dodatnom vrijednošću pozitivno utječu na imidž destinacije te daju mnogobrojne mogućnosti potrošnje kojima turist ispunjava svoje potrebe.

Sportsko-rekreacijski turizam jest kompleksan pojam koji u sebi nosi dva podjednako kompleksna fenomena – turizam i sport. „Pokušaj definiranja sportskog turizma može se opisati kao situacija u kojoj je broj definicija jednak broju autora.“¹ Nadalje, u članku „Doprinos definiranju i kategorizaciji sporta“, opisano je kako su između 1993. i 2014. godine Van Rhee-nen, Cernaianu, Wille i Sobry samo u časopisu Sport and Tourism objavili čak 31 definiciju sportskog turizma, te da ta činjenica odražava dubinu neslaganja unutar znanstvene zajednice. Kako bi se otvorila mogućnost konstruktivne analize i rasprave, potrebno je prije svega stvoriti konkretnu teoretsku podlogu sportskoga turizma, kroz pregled postojećih definicija te pronalazak najopširnije iz koje se onda mogu iščitati pojedini segmenti. Isto tako, kako bi se razumjelo sportsko-rekreacijski turizam, mora se postaviti teoretska baza o fenomenima sporta i turizma.

1.1. Definiranje sporta

Prema definiciji Europske povelje o sportu iz 1992. godine, sport predstavlja „sve oblike fizičke aktivnosti, koji kroz organizirano ili neorganizirano sudjelovanje, za cilj imaju izražavanje ili poboljšavanje fizičke spremnosti i mentalnog blagostanja, stvaranje

¹ Bartoluci, Škorić i Starešinić, Sports tourism offer in Croatia, 11.

društvenih odnosa ili postizanje rezultata na natjecanjima svih razina.“² Nešto širu definiciju daje UN Inter-Agency Task Force on Sport for Development and Peace: “Pod definicijom sporta spadaju svi oblici fizičke aktivnosti koje doprinose fizičkoj spremi, mentalnom blagostanju, i društvenim interakcijama. Prethodno uključuje rekreaciju, organizirani, rekreativni ili kompetitivni sport te autohtone sportove ili igre.“³ Ova dva vrlo slična tumačenja sporta imaju jednu značajniju razliku. Pri Europskoj povelji, sport je isključivo natjecateljskog karaktera, dok je pri UN-ovoj definiciji vidljivo priznavanje i rekreativnih aktivnosti koje nisu nužno natjecateljskog duha pod okriljem termina sporta. Ova razlika okosnica je između tradicionalnih i modernih definicija istog, budući da su povijesno svi sportovi podrazumijevali natjecanje, dok je pojava modernih oblika fizičke aktivnosti koji se znatno razlikuju od tradicionalnih postavila zahtjev za redefiniranjem sporta.

Ova dilema može se tumačiti Coakleyjevom podjelom definicije sporta na dva segmenta – **sportovi moći i izvedbe** te **sportovi užitka i sudjelovanja**.⁴ Sportovi moći i izvedbe su „temelj širenja dominantnih vrijednosti postindustrijskog društva, a naglasak stavljaju na iskazivanju snage, moći, brzine, natjecanje i postizanje rezultata.“⁵ Promovira odlike poput napornog rada, predanosti te maksimalne produktivnosti. Ovdje je riječ o profesionalnim sportašima koji podređuju svaki segment svog života sportskom uspjehu, uključujući i zdravlje, koje nije primarni razlog bavljenja sportom. S druge strane nalaze se sportovi užitka i sudjelovanja, koji naglašavaju autentičnost, slobodu, samo izražavanje, uživanje i holistički pristup zdravlju. Sport, u ovom slučaju, nije svrha sam po sebi, već alat za mnogobrojne ciljeve poput zdravlja, zabave, socijaliziranja i slično. Iz prethodnog se može zaključiti kako sport ima veliku ulogu u životu pojedinca, neovisno radilo se o profesionalcu i njegovim ambicioznim motivima ili rekreativcu koji nastoji živjeti zdraviji život.

Važnost sporta kako u životu pojedinaca, tako i u cijelome društvu, postaje sve jasnija. Razne političke ustanove počinju promovirati sport kao neizostavan faktor osobnog razvoja i društvenog prosperiteta. On se predstavlja kao simbol mira u svijetu te pozitivni,

² Debijađi, Ples i sportsko-rekreacijski turizam, 2.

³ USAID, The Role of Sports as a development tool, 3.

⁴ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, Menadžment sportskoga turizma, 71.

⁵ Ibid.

transformativni faktor za čovjeka. Upravo ove pozitivne značajke su poveznica između sporta i turizma, te razlog zašto sport mora poprimiti širu definiciju kako bi se njegov potencijal maksimalno realizirao.

1.2. Definiranje i problematika turizma

Prema UNWTO-u, turizam je „društveni, kulturni i ekonomski fenomen koji obuhvaća ljudske kretnje u zemlje ili mjesta izvan njihove uobičajene okoline, iz osobnih, profesionalnih ili poslovnih motiva.“ Termin koji obuhvaća ove ljude jest posjetitelj, koji se dalje, ovisno o trajanju boravka, može razvrstati na turiste ili izletnike.⁶ Putovanje izvan svog mjesta prebivališta je od početka civilizacije neizostavan faktor u životu ljudi, a ovisno o motivu, može donijeti mnogobrojne i različite benefite poput učenja novih vještina, jezika, osobnog razvoja, upoznavanja kultura, te na poslijetku i samog odmora. Pored osobnih benefita, turizam također nosi mnogobrojne ekonomske i socijalne implikacije za destinacije. Otvaranje novih, kvalitetnih radnih mjesta, razvijanje zabavnog i kulturnog sektora, uređeniji javni sadržaji te očuvanje tradicionalnih zanimanja samo su neka od pozitivnih posljedica koje stanovnici turističkih destinacija doživljavaju. On može biti pokretač cijelih gospodarstava zemalja, te ako vođen odgovorno i usmjeren prema održivom razvoju, turizam može značajno podignuti prepoznatljivost određene zemlje na međunarodnoj sceni. Ipak, s obzirom na njegovu kompleksnost, neminovno je da turizam ima i negativne posljedice, a one se najčešće vežu uz masovni turizam. Masovni turizam može rezultirati degradacijom prostora, previsokim cijenama koje nisu usklađene sa standardom lokalnog stanovništva, negativnim interakcijama između stanovnika i turista te zagađenjem okoliša. Najpoznatije svjetske destinacije unazad desetak godina svjedoče javnom negodovanju i prosvjedima protiv masovnog turizma, koji apsolutno dominira ekonomskim usmjerenjem destinacija te ne ostavlja prostora za razvijanje drugih sektora, te uz to prisiljava lokalno stanovništvo na iseljenje radi previsokih cijena smještaja, ili nemogućnosti pronalaska istog.⁷ Kako bi smanjile negativne posljedice masovnog turizma, već razvijene turističke destinacije i one tek u nastajanju moraju se posvetiti održivom razvoju, a on uključuje razvijanje specifičnih oblika turizma koji se fokusiraju na manju kvantitetu no veću kvalitetu i profitabilnost.

⁶ UNWTO, <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (pristupljeno 12. travnja 2023.)

⁷ The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/29/barcelona-residents-protest-high-rents-fuelled-by-tourism> (pristupljeno 9.4.2023.)

1.3. Definiranje sportsko-rekreacijskog turizma

Sportski turizam je „turizam u kojem je sport glavni motiv putovanja i boravka turista u turističkoj destinaciji“.⁸ Takva definicija obuhvaća široki spektar specifičnijih motiva, poput putovanja profesionalnih i amaterskih sportaša, njihovih menadžera te cijelih reprezentacija koje obuhvaćaju mnogobrojna zanimanja na natjecanja, posjet neke turističke destinacije radi njenih sportskih i rekreacijskih mogućnosti te svjedočenje sportskim natjecanjima.

Ipak, sportski turizam podrazumijeva da je turist posjetio destinaciju primarno radi njenih sportskih sadržaja. Ona isključuje mogućnost konzumiranja sportske ponude destinacije kao sekundarnu aktivnost, bez obzira na primarni motiv dolaska.

Izdvajaju se još dvije značajne definicije:

- Standeven, J. i De Knop, P. (1999.): „Sportski turizam obuhvaća sve oblike aktivne ili pasivne uključenosti u sportu, sudjelujući u njoj povremeno ili organizirano, za poslovne ili nekomercijalne svrhe, a koje podrazumijevaju putovanje od mjesta rada i boravka.“
- Hall, M. (1992.): „Poseban segment turizma koji turistička putovanja motivirana sportom smatra nekomercijalnim razlogom za promatranje ili sudjelovanje na sportskom događaju izvan prebivališta.“⁹

Vidljivo je kako sve definicije navode sport i sportske aktivnosti kao primarni motiv putovanja i posjete turističkoj destinaciji, iz čega se može zaključiti kako sportski turizam nužno podrazumijeva sport kao primarni motiv putovanja. Iz prethodne problematike proizlazi pitanje – kako se definira turizam koji podrazumijeva bavljenje sportsko-rekreacijskim aktivnostima kao sekundarnim, odnosno sporednim konzumiranjem istih, a ne primarnim motivom posjete? Prema Gammonu i Robinsonu, pojam turističkog sporta je taj koji uključuje sporedno ili slučajno bavljenje sportskim aktivnostima u turističkoj destinaciji.¹⁰ Također, za razumijevanje sportsko-rekreacijskog turizma, potrebno je definirati sportsku rekreaciju: „sportska rekreacija u turizmu koristi sport i različite oblike tjelesne i prirodne oblike aktivnosti namijenjenih čovjeku – turistu u svrhu postizanja

⁸ Bartoluci i suradnici, Menadžment u sportu i turizmu, 21.

⁹ Gazdek, Razvoj sportskog turizma, 8.

¹⁰ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 97.

različitih ciljeva. Neophodan, kvalitetan odmor u turizmu može uspješno kompenzirati potrebe turista za: kretanjem, igrom, zabavom, prirodom, promjenom okoline, druženjem, kulturom, novim spoznajama što obuhvaćaju programi sportske rekreacije.“ Stoga, iz svih prethodnih definicija, može se reći kako je sportsko-rekreacijski turizam složena društvena pojava te specifični oblik turizma koji se očituje kroz sportski turizam, turizam sporta te sportsku rekreaciju.

1.4. Vrste i oblici sportsko-rekreacijskog turizma

S obzirom na kompleksnost i različitost pojavnih oblika sporta i rekreacije u turizmu, za očekivati je da postoje mnogobrojne definicije i podjele sportsko-rekreacijskog turizma. Gammon i Robinson svoju teoriju koja razlikuje sportski turizam i turistički sport dalje razvijaju „širim“ i „užim“ definicijama svakoga:

1. Sportski turizam u široj definiciji – sudjelovanje na sportskom događaju, može biti aktivno i pasivno.
2. Sportski turizam u užoj definiciji – rekreativno bavljenje sportskom aktivnošću kao primarni motiv posjete.
3. Turistički sport u široj definiciji – aktivno ili pasivno uključivanje u sport kao sekundarna aktivnost u destinaciji.
4. Turistički sport u užoj definiciji – sasvim slučajno uključivanje u manji oblik sporta ili rekreacije ¹¹

Slična podjela može se pronaći kod Charlesa Pigeassoua. Prema njemu sportski turisti dijele se na:

1. Aktivne amatere – aktivno sudjelovanje u amaterskim natjecanjima, npr. amaterske utrke trčanja
2. Aktivne profesionalce – aktivno sudjelovanje u profesionalnim natjecanjima, npr. Svjetsko prvenstvo u rukometu
3. Pasivne amatere – svjedočenje amaterskim sportskim događajima, npr. lokalni turnir u malom nogometu

¹¹ Ibid., 98.

4. Pasivne profesionalce – svjedočenje profesionalnim sportskim događajima, npr. Olimpijske igre¹²

Još jedna značajna podjela sportskog turizma razlikuje:

- Aktivno sudjelovanje (aktivni sportski turizam)
- Gledanje (događajni sportski turizam)
- Posjet znamenitostima (nostalgični sportski turizam)¹³

Iako različite, prethodne podjele nose nekoliko sličnih karakteristika. One se očituju u elementima prema kojima se sportski turizam segmentira na svoje podvrste, a to su: razina ozbiljnosti bavljenja sportom, način prisustvovanja te koliku ulogu sport igra kao motiv dolaska u destinaciju.

Kako bi destinacije mogle maksimalno valorizirati svoj potencijal te izvršiti segmentaciju tržišta, potrebna je sistematizacija istoga. Upravo iz te potrebe, sportski turizam podijeljen je na iduće oblike:¹⁴

- Natjecateljski sportski turizam
- Zimski sportsko-rekreacijski turizam
- Ljetni sportsko-rekreacijski turizam

Natjecateljski sportski turizam jesu „sva putovanja radi sudjelovanja u određenim sportskim natjecanjima, od domaćih do međunarodnih“¹⁵ Ovaj oblik sportskog turizma podrazumijeva i pasivno i aktivno sudjelovanje u natjecanjima, odnosno kako same sportaše, njihovo popratno osoblje koji se sastoje od fizioterapeuta, trenera, menadžera i drugih, tako i gledatelje koji putuju kako bi svjedočili velikim sportskim događajima.

Ljetni i zimski sportsko-rekreacijski turizam, kako i sami nazivi govore, prvenstveno se dijele na prikladne sezone – ljetno, toplije vrijeme te hladno, zimsko vrijeme. Osim toga, ova dva oblika razlikuju se i po mjestu realizacije, gdje se zimski turizam realizira u sklopu planinskih turističkih centara, dok ljetni turizam obuhvaća nešto širi spektar područja, poput mora, rijeka, jezera, planina i slično.

¹² Gazdek, op. cit. 10.

¹³ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 98.

¹⁴ Ibid., 99.

¹⁵ Bartoluci, Ekonomika i menadžment sporta, 71

Dok su prethodne podjele prvenstveno teoretske naravi, ovakva podjela oblika sportskog turizma mogla bi se opisati kao najpraktičnijom u smislu segmentacije tržišta te kategorizacije destinacija, budući da su opredjeljenja destinacija na ljetne, zimske ili velike sportske aktivnosti itekako vidljiva u stvarnosti.

1.5. Sport i turizam kao dva međuovisna fenomena

Postoje mnogobrojne poveznice između sporta i turizma kao međuovisnih fenomena ljudske civilizacije. Već je spomenuto u uvodu kako obije od ovih aktivnosti ne proizlaze iz profitabilnih ciljeva, već iz čovjekovih snažnih potreba za socijaliziranjem, osobnim rastom, upoznavanjem novih kultura, istraživanjem i mnogih drugih. Osim sličnih individualnih motiva koji povezuju sport i turizam, mnogobrojni su drugi faktori koji rezultiraju tako složenim odnosom. Nadalje, pri definiranju sporta naglašeno je kako moderni svijet i političke institucije sve više priznaju važnost sporta, kao simbol mira te pozitivni utjecaj na život pojedinca i društva. S kulturnom razmjenom i upoznavanjem kao jednih od svojih neizostavnih elemenata, turizam nosi slične značajke za ljudsko društvo. Putovanja u širem smislu se također potiču od strane političkih institucija, što je vidljivo na primjeru Europske Unije i trenda promoviranja studentskih i drugih razmjena diljem Europe kao pozitivnim jačanjem povezanosti i identiteta. Međuzavisnost suvremenog turizma i sporta temelji na:

- Faktorima koji dovode do razvitka sporta i turizma
- Funkcijama koje generiraju turizam i sport
- Ekonomskim učincima¹⁶

Fundamentalni faktor razvitka sporta i turizma je slobodno vrijeme, stoga potražnja za istima prije svega ovisi o kvantiteti i kvaliteti istog, a stvaratelj potrebe za turističkim kretanjem te sportsko-rekreacijskim aktivnostima jest urbanizacija. S obzirom na porast broja ljudi koji žive u urbanim sredinama, potreba za bijegom, bilo kroz putovanje ili kroz bavljenje sportom postaje sve izraženija. Kada se govori o kreiranju ponude, mnoštvo faktora također povezuje sport i turizam. U obije se industrije mora razmišljati o

¹⁶ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 80.

atraktivnosti prostora, prometnoj dostupnosti, izgrađenim receptivnim kapacitetima te promociji.¹⁷

Prema Bartoluciju, funkcije koje generiraju sport i turizam dijele se u dvije skupine: društvene te ekonomske.

Tablica 1. Funkcije sporta i turizma

Funkcije turizma		Funkcije sporta i rekreacije	
Društvene		Društvene	
1. Zdravstvena	2. Sportsko-rekreacijska	3. Kulturno-obrazovna	4. Politička i socijalna
Ekonomске funkcije		Ekonomске funkcije	
1. Multiplikativna	2. U zapošljavanju	3. Konverzijska	4. Izvozna
5. U razvoju nerazvijenih krajeva	6. Ostale ekonomske funkcije		

Izvor: Bartoluci, Mato, Sanela Škorić i Mirna Andrijašević. Menadžment sportskoga turizma, Zagreb: Narodne Novine, 2021. 85.

Iz prethodne tablice vidljive su mnogobrojne poveznice pri društvenim funkcijama sporta i turizma. Kao jedna od najvažnijih, zdravstvena funkcija turizma očituje se kroz njegove pozitivne utjecaje na psihološko i fizičko zdravlje čovjeka. Turizam podrazumijeva upoznavanje novih krajeva, osvježavanje uma novim vidicima, te time odmorom od svakodnevice i rutine. Pored toga, on neminovno podrazumijeva i neki oblik rekreacije, što rezultira većom fizičkom aktivnošću osobe. Sport obiluje istima, te mnogim drugim pozitivnim utjecajima na zdravlje čovjeka. On doprinosi čovjekovu ispunjenju i osjećaju blagostanja i smirenosti, samopouzdanju te pozitivno utječe na funkcije organizma.

Ekonomске funkcije sporta rezultiraju mnogim ekonomskim učincima koje isti generira u turizmu. Razlog tome je činjenica kako sport u turizmu „stvara dodatno tržište za različite sportske proizvode i sportsku opremu koju proizvodi sportska industrija, razvija se

¹⁷ Ibid., 83.

trgovina sportskih proizvoda, ali i graditeljstvo sportskih objekata¹⁸ Multiplikativni efekt sporta u turizmu otvara vrata mnogim drugim industrijama poput građevine, proizvodnje te uslužnog sektora. Neke od glavnih posrednih ekonomskih učinaka sporta u turizmu, jesu iduće:

- Motivacija za izbor turističke destinacije
- Produženje turističke sezone
- Smanjenje sezonalnosti turizma
- Povećanje izvanpansionske potrošnje
- Unapređenje raznolikosti i kvalitete turističke ponude¹⁹

1.6. Povijest razvoja sportsko-rekreacijskog turizma

Iako se teoretsko rođenje sportskog turizma može smjestiti u dvadeseto stoljeće, odnos sporta i turizma seže u daleku prošlost, do same antike. Prvi oblici sportskog turizma vidljivi su upravo u antičkoj Grčkoj, kada su sportaši, ugledne osobe, umjetnici te puk putovali iz svih dijelova Grčke kako bi prisustvovali Olimpijskim Igrama u Ateni. Prvi put održane 776. godine prije Krista, te s dvogodišnjom izmjenom ljetnih i zimskih, Olimpijske Igre trajale su preko tisuću godina.²⁰ Igre su privlačile između 40000 i 50000 ljudi godišnje, a kako bi se protok tako masivne količine ljudi za to doba omogućio, građena je cestovna infrastruktura, kao i znakovi uz prometnice te smještajni kapaciteti.²¹ Iz navedenog je vidljivo kako su čak i u starom dobu veliki sportski događaji podrazumijevali turističku ekspanziju čiji su se benefiti prelijevali u mnoge druge sfere društvenog života i ekonomskog prosperiteta. Pored Olimpijskih, najpoznatiji sportski događaj antike zasigurno su Gladijatorske igre koje su u starom Rimu držale tu poveznicu sporta i turizma.

Spajanje paganskih običaja i Europske kulture dovelo je stvaranja novih načina provođenja dokolice u srednjemu vijeku.²² Izražena društvena podjela značila je bavljenje različitim sportovima za nižu i višu klasu. Dok su se plemići bavili streličarstvom, siromašniji su se

¹⁸ Ibid., 90.

¹⁹ Ibid., 91.

²⁰ De Knop i Van Hoecke, The place of sport in the battle for the tourist: a figurational perspective of the development of sport tourism, 62.

²¹ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 94.

²² De Knop i Van Hoecke, op. cit. 63.

upuštali u sportske aktivnosti s loptom, poput nogometa.²³ Što se tiče sportskih događaja, ovaj period obilovao je viteškim turnirima koji su preuzeli tu ulogu poveznice sporta i turizma. Razvojem turizma kroz Grand Tour putovanja za mlade između 1600. i 1800. godine, intenzivno se počela razvijati i sportsko-rekreacijska ponuda za turiste. „Ture su započinjale u Francuskoj gdje su bogati mladići iz Engleske, Skandinavije, Rusije i Njemačke učili francuski, kao i plesanje, mačevanje, jahanje i slikanje.“²⁴ Osim učenja jezika te umjetnosti, sve navedene aktivnosti bile su sportske prirode, što ukazuje na važnost sporta u životu mladih, bogatih putnika ovog razdoblja.

Prema Knoppu i Hoeckkeu, razdoblje Industrijske revolucije postavilo je temelje razvoju modernog turizma, no razdoblje nakon drugog svjetskog rata je pravi početak sportsko-rekreacijskog turizma.²⁵ S druge strane, „najznačajnije je razdoblje razvoja sporta i turizma 19. i početak 20. stoljeća zbog industrijske revolucije“²⁶. Ova razlika pri tumačenju izlazi iz činjenice da se Knopp i Hoeckke posvećuju povijesnom pregledu sportsko-rekreacijskog turizma, dok Bartoluci proučava najvažniji period razvoja za sport i turizam kao odvojene fenomene. „Urbanizacija, ostvarivanje radničkih prava, automatizacija rada, povećanje životnog standarda, kolonijalizam, te razvoj prometa omogućili su nesmetan razvoj sporta i turizma do njihovih današnjih oblika“²⁷

Razvoj turizma, „sportifikacija“ društva te „desportifikacija“ sporta su tri procesa koja su obilježila razvoj sportsko-rekreacijskog turizma u dvadesetom stoljeću, naročito nakon 1945. godine.²⁸ „Sportifikacija“ društva podrazumijeva dizanje važnosti sporta u društvu te sve intenzivnije bavljenje istim, dok je „desportifikacija“ sporta proces koji obuhvaća razvijanje sporta i van njegovih tradicionalnih oblika te povećana diverzifikacija i diferencijacija.

Međuovisni i simultani razvoj sporta i turizma rezultirao je simbiozom između ova dva neizostavna segmenta ljudske civilizacije, a De Knopp i Standeven prikazali su ga idućom skicom:

Shema 1. Odnos sporta i turizma

²³ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 94.

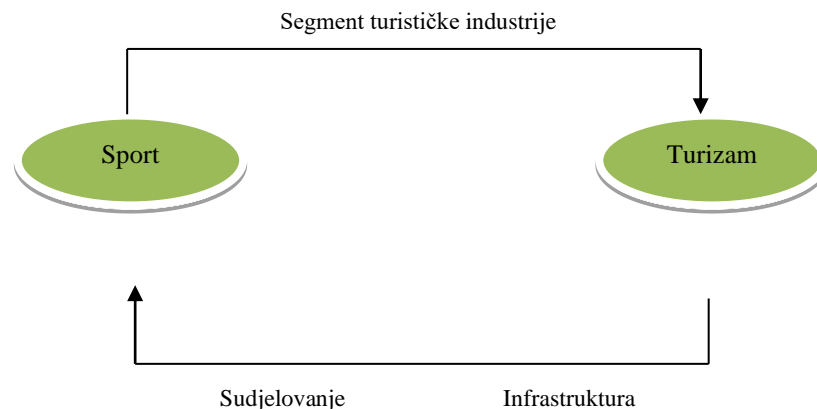
²⁴ Ibid.

²⁵ De Knop i Van Hoecke, op. cit. 63.

²⁶ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 95.

²⁷ Ibid

²⁸ De Knop i Van Hoecke, op. cit. 63.

Izvor: Standeven, Joy i Paul De Knop. Sportski Turizam (Sport Tourism). Champaign: Human Kinetics, 1999. 6.

1.7. Sportsko-rekreacijski turizam danas

Nagli rast turizma u drugoj polovici dvadesetog stoljeća omogućen je mnogobrojnim faktorima poput povećanja slobodnog vremena i slobodnih sredstava, masovnom proizvodnjom, smanjenim troškovima leta te ostalih prijevoznih oblika, a na kraju i samom popularizacijom putovanja kao oblikom pozitivnog korištenja dokolice. Fokus na kvantitetu kao ekonomski profitabilna politika doveo je do pojave masovnog turizma. Komercijalizacija, unificiranost proizvoda te izostanak autentičnosti neke su od posljedica masovnog turizma koje nose zajedničku karakteristiku gubitka turističke vrijednosti destinacija. Kao odgovor toj pojavi, „suvremeni je turizam počeo formirati novu koncepciju ponude turističkih sadržaja koji se prije svega fokusiraju na zadovoljenje potreba turista.“²⁹

Zasićen jednoličnom ponudom, moderni turist, s bitno drugačijim vrijednostima od turista prošloga stoljeća, okreće se destinacijama koje daju osjećaj autentičnosti, te omogućuju istinski odmor u skladu s njegovim individualnim vrijednostima.

Upravo je ta promjena vrijednosti jedan od glavnih faktora jakog porasta turizma motiviranog sportom i rekreacijom. Markus Schwaninger kategorizira te vrijednosti u idućih 5 izjava:

- Povećana diverzifikacija i pluralizam turističke potražnje – individualizirani pristup dovodi do fokusa na kvalitetu
- Borba za samoodređenje

²⁹ Bartoluci i Čavlek, Turizam i sport 95

- Želja za povezivanjem s prirodom i direktnih iskustava
- Viša očekivanja od životnog standarda
- Želja za neformalnim učenjem³⁰

Bartoluci navodi kako je rastuća internacionalizacija aktivnih životnih stilova podignula zanimanje za bavljenje sportom tijekom odmora. Sve negativne posljedice prošlog stoljeća, uključujući one masovnog turizma, poput zagađenja prostora i okoliša, buke, stres modernog, ubrzanog života rezultirale su promjenom paradigme razmišljanja ljudi.³¹ Moderni turist svjestan je svojeg utjecaja na okolinu, ali isto tako svjestan je i svoje potrebe za zdravim načinom života, što uključuje sport i rekreaciju tijekom odmora.

Sportsko-rekreacijska ponuda turizma brzo je rastući trend koji sve više dobiva na važnosti. Bartoluci navodi kako glavne analize ponašanja turističkih potrošača pokazuju da je najbrže rastući segment turističke potražnje upravo aktivni oblik odmora, dok među najpopularnijim turističkim sportskim aktivnostima navodi pješaćenje, penjanje, sve sportove na vodi, skijanje i golf. Ovakva, avanturistička putovanja, najpopularnija su u SAD-u, gdje se procjenjuje da je 1996. godine 40% stanovništva bilo uključeno u aktivne oblike odmora.³² Novija istraživanja na području SAD-a pokazuju kako je u 2019. godini skoro 180 milijuna stanovnika putovalo na sportski događaj, bilo kao promatrač ili sudionik. Nadalje, putovanja vezana uz sport narasla su za 2% u odnosu na 2018., dok je rast u svih prethodnih 5 godina iznosio 5,9%. Potrošnja vezana uz sportski turizam je također znatno narasla, za čak 16,7% u istom periodu od 2015. do 2019. godine.³³

Na području Europe, 2015. godine 12% ispitanika istaknulo je sport kao glavni motiv svojeg putovanja.³⁴ S obzirom na to da je sport rijetko glavni motiv, ali vrlo često jedna od bitnijih sporednih aktivnosti na odmoru, može se zaključiti kako je broj turista koji se upuštaju u bilo koji oblik sporta i rekreacije znatno veći. Prema UNWTO-u, u 2018. godini putovanja čiji je glavni motiv „odmor i rekreacija“ činila su 56% ukupnih turističkih kretnji, „pri čemu je sigurno da se većina tih rekreativnih aktivnosti ostvaruje sportsko-rekreativnim sadržajima.“³⁵

³⁰ Bartoluci i suradnici, op. cit. 73.

³¹ Ibid., 75.

³² Ibid., 79.

³³ Sports ETA. Sports events and tourism: State of the industry report, 2021. https://www.sportseta.org/Portals/sportscommissions/SOTI_6_24_22.pdf (pristupljeno 20. travnja 2023.)

³⁴ Bartoluci, Škorić i Andrijašević, op. cit. 31.

³⁵ Ibid., 30.

Pored rekreacije, profesionalni sportski događaji, odnosno mega-manifestacije poput Olimpijskih Igara i Svjetskog nogometnog prvenstva i dalje igraju važnu ulogu u razvoju sportskoga turizma. Ipak, takvi profesionalni događaji nisu jedini koji nose mnogobrojne pozitivne učinke na ekonomiju i imidž zemlje domaćina. Najveća svjetska regata, Vogolongata, održava se u Veneciji kao simbol podrške venecijanskim gondolijerima i borbi protiv degradacije grada, a za vrijeme održavanja privlači više od 7000 veslača.³⁶ U regati može sudjelovati bilo koji rekreativac, što ju razlikuje od profesionalnih manifestacija poput Olimpijskih Igara. Ovakav događaj još je jedan dokaz sličnosti sporta i turizma u njihovoj društvenoj ulozi nositelja mira i povezivanja.

³⁶ Gazdek, op. cit. 30.

2. Analiza sportsko-rekreacijskog turizma na otoku Krku

U prethodnom poglavlju utvrđena je rastuća važnost sporta i rekreacije u modernom turizmu. Također, ukazano je na jasne poveznice između razvijanja sportsko-rekreacijskog turizma i održivog razvoja kojemu se destinacije neminovno okreću kao rješenju negativnim posljedicama masovnog turizma. Iako turizam otoka Krka već posjeduje neke značajke održivog razvoja te se njegov daljnji rast nastoji usmjeriti prema istom, on i dalje nije iznimka od masovnog turizma. U ostatku rada nastojat će se utvrditi uloga koju sport i rekreacija imaju u sadašnjem turizmu otoka Krka i kreiranju njegovog imidža, te kakvu ulogu mogu imati. Kako bi isto bilo moguće, prvo je potrebno analizirati osnovne značajke otoka Krka kao turističke destinacije te sagledati trenutnu ponudu i potražnju sporta i rekreacije.

Otok Krk je sa svojih 20019 stanovnika najnaseljeniji³⁷, a s neznatno manjom površinom (409,9km) od Cresa, i drugi najveći jadranski otok. Njegov povoljni geografski položaj leži u činjenici da je ujedno i najsjeverniji hrvatski otok, što ga čini iznimno privlačnim za emitivna europska tržišta relevantna za hrvatski turizam. Pristup otoku Krku kopnenim putem omogućen je 1980. godine izgradnjom Krčkog mosta (tada Titovog mosta), što je dodatno osnažilo njegov geografski položaj i omogućilo ubrzan rast stanovništva i gospodarstva. Ipak, važnost Krka seže dalje u povijest, sve do Ilirskih plemena koja su gradila prve nastambe te postavile temelj današnjim naseljima otoka. Od početka njegove ljudske povijesti pa do danas, na otoku Krku izmijenilo se mnoštvo različitih naroda, kultura, vladavina i jezika, od kojih su mnogi ostavili znatan utjecaj na današnji identitet Krka. Njegova bogata kulturna ponuda koja obiluje ostacima iz prošlosti i svjedocima nekadašnjih vladavina poput Rimskog Carstva, obitelji Frankopan ili Mlečana, među glavnim je razlozima njegove prepoznatljivosti na turističkoj karti Hrvatske.

Pored njegove kulturne ostavštine, otok Krk prepoznatljiv je i po svojim prirodnim resursima koji omogućuju raznovrsnu i šaroliku turističku ponudu. Tako se u Strategiji razvoja otoka Krka do 2020. godine definirajući brend otoka Krka, navode atributi „najveći, naj-zeleniji, najbliži, najosobniji, i najsadržajniji.”³⁸ Osim pri kreiranju turističkog

³⁷ Državni zavod za statistiku. *Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2021*. Zagreb: Državni zavod za statistiku. 2022. https://podaci.dzs.hr/media/rqybclnx/popis_2021-stanovnistvo_po_naseljima.xlsx (pristupljeno 20. svibnja 2023.)

³⁸ Institut za turizam, *Strategija razvoja otoka Krka do 2020.*, 6

imidža, može se prepoznati kako lokalne samouprave otoka Krka rade na kreiranju zajedničkog identiteta zelene i održive mikroregije koja postaje sve poželjnija za život u Hrvatskoj. Ovaj identitet potvrđuje činjenica da, suprotno hrvatskom trendu iseljavanja i smanjenja broja stanovnika, otok Krk bilježi dugogodišnji porast stanovništva.³⁹ Osim toga, imidž održivog otoka podržava podatak da je na otoku Krku još 2005. godine pokrenut cjelovit sustav za gospodarenje otpadom, prvi i jedini takav u Hrvatskoj.⁴⁰

Kako u podizanju kvalitete života lokalnog stanovništva, tako i u kreiranju imidža održive turističke destinacije, sportsko-rekreacijska ponuda je neizostavan faktor. Kako bi se utvrdile mogućnosti njenog daljnjeg razvoja na otoku Krku, potrebno je sagledati ukupnu postojeću ponudu, kao i potražnju sportsko-rekreacijskog turizma na otoku Krku.

2.1. Ponuda sporta i rekreacije otoka Krka

Ponuda sporta i rekreacije otoka Krka sastoji se od raznih sportskih klubova, rekreativnih mogućnosti (prirodnih i izgrađenih) te sportskih događaja. Sportski klubovi, naročito onih poznatijih sportova poput nogometa i košarke, fokusirani su na stvaranje mogućnosti bavljenja sportom za domaće stanovništvo. Postoje iznimke, naprimjer jedriličarski, ronilački i wakeboard klubovi, koji jednim dijelom spadaju pod sportske klubove, a drugim pod rekreativne mogućnosti za turiste, te djelomično ovise o, odnosno „žive“ od turizma. Otok Krk obiluje prirodnim bogatstvima koja, uz ljudsku intervenciju, stvaraju raznovrsne mogućnosti za rekreaciju. Neke aktivnosti, poput pješaćenja, zahtijevaju minimalnu infrastrukturu, te se njihovo unapređenje može fokusirati na inovativne pothvate poput cjelovitog iskustva „Camino Krk“ („Camino Krk“ je projekt inspiriran Camino de Santiago hodočašću, koji je 2022. osvojio Zlatnu povelju u kategoriji aktivnih turističkih sadržaja u ruralnom području).⁴¹

S druge strane, sportovi na vodi poput paraglidinga te wakeboarda zahtijevaju direktno ulaganje u infrastrukturu i time stvaranja mogućnosti rekreacije. Jedan od najraširenijih rekreativnih aktivnosti na otoku Krku, biciklizam, zahtijeva kombinaciju ulaganja u

https://www.tz-krk.hr/images/Download/Strategija_razvoja_otoka_Krka_do_2020.pdf (pristupljeno 20. svibnja 2023.)

³⁹ <https://bodulija.net/popis-stanovnistva-vecina-krckih-opcina-biljezi-porast-stanovnika-prednjace-grad-krk-i-malinska/> (20. svibnja 2023.)

⁴⁰ Fistrić, Ivan. *Propušta li otok Krk priliku?*, 206.

⁴¹ <https://www.tz-krk.hr/hr/otocni-projekt-camino-krk-nagraden-zlatnom-poveljom> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

infrastrukturu (ceste) te stvaranja „priče“ odnosno inovativnog iskustva koje će privući i zadovoljiti turiste.

Radi preglednijeg prikaza, u nastavku se nalazi sportsko-rekreacijska ponuda otoka Krka po pojedinim lokalnim samoupravama, što uključuje 6 općina i grad Krk. U svakoj lokalnoj samoupravi bit će redom predstavljeni sportski klubovi, prirodne i izgrađene rekreativne mogućnosti te sportski događaji, ako ih ima. Važno je napomenuti kako se podrazumijeva da svaka općina, barem na jednoj gradskoj plaži ili u sklopu kampa, posjeduje osnovne rekreativne aktivnosti poput iznajmljivanja kajaka, jetski-ja, pedalina i odbojkaškog terena, te betonskih igrališta u sklopu obrazovnih ustanova. S tom pretpostavkom, taj segment ponude neće se posebno izdvajati pri analizi svake destinacije.

2.1.1. Grad Krk

Grad Krk je povijesno, kulturno, administrativno i ekonomsko sjedište otoka Krka, a pod samu općinu spada još 14 manjih naselja.⁴² Sam grad obiluje artefaktima koji stoje kao svjedoci njegovoj važnosti i dugovječnosti. Jedan takav je, na primjer, natpis o gradnji bedema, najstariji zapis na latinskom pronađen na hrvatskom tlu.⁴³ Upravo su ti bedemi kojima je opasan cijeli stari grad, te zvonici koji ga krase, ponajprije onaj krčke katedrale Uznesenja blažene djevice Marije, vizualni faktori koji ga ističu na turističkoj karti Hrvatske.

Iako je kulturni turizam dominantna struja u gradu Krku, njegova sportsko-rekreacijska ponuda je raznovrsna i opsežna, a može služiti kao inovativan način upoznavanja kulturnog sadržaja. Na primjer, Camino Krk Story vikend, održava se u travnju, čime se nastoji obogatiti izvansezonska sportsko-rekreativna ponuda grada.⁴⁴ Od drugih izvansezonskih, sportsko-rekreativnih aktivnosti u gradu Krku, vrijedi spomenuti „Krk Bike Story“, manifestacija također održana u travnju, te međunarodnu biciklističku utrku „Cro Race“, koja se održava krajem rujna.⁴⁵ O važnosti biciklizma za grad Krk govori činjenica da se na njegovom prostoru nalaze čak tri centra koji nude mogućnost iznajmljivanja istih, ne računajući hotele i kampove koji također nude takve usluge.⁴⁶

⁴² Državni zavod za statistiku, op. cit.

⁴³ <https://history.grad-krk.hr/Hr/kj/natpis%20bedemi> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁴⁴ <https://www.tz-krk.hr/hr/odrzani-proljetni-camino-krk-story-vikendi> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁴⁵ <http://www.ala-su.com/dogadjanja/medunarodna-utrka-cro-race> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁴⁶ <https://www.tz-krk.hr/hr/pjesacke-i-biciklisticke-staze> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

Također, gradom Krkom prolazi veliki dio jedine asfaltirane biciklističke dionice na otoku, koja ga spaja s Malinskom i Puntom.

Gradu Krk raspolaže s dva zatvorena fitness centra, jednim u sklopu hotela Koralj, te zasebnim bodybuilding klubom Krk.⁴⁷ Osim zatvorenih fitness centara, grad Krk također raspolaže s jednim otvorenim vježbalištem. Na kupalištu Dražica, izgrađen je inovativni kompleks „Activity Center Krk“, koji obuhvaća „street workout“ park, kućice s fitness opremom, te otvoreni prostor za vježbanje. Tijekom ljetnih mjeseci ovdje se održavaju grupni treninzi Crossfita, yoge i drugih aktivnosti, te fitness vikend kampovi, dok ga tijekom ostatka godine lokalno stanovništvo koristi za rekreaciju.⁴⁸ Ovaj kompleks jedinstven je po svojoj lokaciji koju krase slikovit pogled na more, mogućnosti grupnih treninga i fitnessa na otvorenom, te kvalitetom opreme, podloge i drugih pojedinosti.

Od ostale kopnene sportske infrastrukture grada Krka, vrijedi izdvojiti teniske terene u blizini hotela Dražica te u sklopu Valamarovog kampa s 5 zvjezdica „Krk“, malonogometni teren s umjetnom travom u sklopu Valamarovog kampa „Ježavac“, karting stazu na ulazu u grad i paintball teren u blizini sela Vrh.⁴⁹ Valamarovi kampovi i hotel u gradu Krku prednjače po inovativnosti sportske ponude u gradu Krku. U sklopu istih, nudi se raznovrsne usluge za biciklizam, od najma, skladištenja i servisa do vođenih biciklističkih tura.⁵⁰

O bogatstvu sportsko-rekreativne ponude grada Krka govori činjenica da se na njegovom području nalaze čak četiri ronilačka centra⁵¹, dok se u rujnu održava međunarodno natjecanje u ronjenju na dah „Adriatic Depth Trophy“⁵². Također, grad Krk sjedište je najstarijeg hrvatskog jedriličarskog kluba „Plav“, koji će ubrzo dobiti novo, moderno sjedište, a svake godine je glavni organizator regate „Krčka Jedra“, koja turistima pruža slikovit pogled na more i bijela jedra ispred staroga grada Krka.⁵³ Još jedna sportska

⁴⁷ <https://www.tz-krk.hr/hr/fitnes-centri> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁴⁸ <https://activitycenterkrk.com/> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁴⁹ <https://www.tz-krk.hr/hr/sport-teniski-tereni-golf-pedaline> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁵⁰ <https://www.valamar.com/en/biking-croatia> (pristupljeno 7. srpnja 2023.)

⁵¹ <https://www.tz-krk.hr/hr/ronjene-ronilacki-klubovi-ronilacki-centri> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁵² <https://www.grad-krk.hr/adriatic-depth-trophy-zapocao-sluzbeni-dio-natjecanja-u-ronjenju-na-dah> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁵³ <https://www.novolist.hr/rijeka-regija/otoci/najstariji-hrvatski-jedriličarski-klub-u-krku-dobiva-moderan-dom-konture-su-mu-sve-vidljivije/> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

manifestacija vrijedna spomena je međunarodno natjecanje skakača s motkom, održano krajem kolovoza 2022. godine, na krčkoj rivi pred mnogobrojnom publikom.⁵⁴

Slika 1. Activity Center Krk, otvoreno vježbalište u gradu Krku

Izvor: <https://activitycenterkrk.com/programs/> (pristupljeno 24.5.2023.)

Ne računajući fitness centre, na prostoru grada Krka nalazi se čak 19 sportskih klubova odnosno udruga, koje lokalnom stanovništvu omogućuju bavljenje raznim sportskim aktivnostima, od borilačkih vještina poput judo i karate, do ribolova i timskih sportova. Vrijedi istaknuti atletski i nogometni klub Krk, koji djeluju na sportsko-rekreativnom centru „Josip Uravić Pepi“.⁵⁵

Sportsko-rekreativna ponuda grada Krka jedna je od najbogatijih ponuda takve vrste na otoku Krku, što ne čudi budući da je riječ o najnaseljenijoj samoupravi otoka. Na primjeru otvorenog vježbališta, povijesnog jedriličarskog kluba i nekoliko međunarodnih natjecanja, može se zaključiti kako grad Krk obiluje jedinstvenom infrastrukturom naspram ostalih općina otoka. Kako bi dodatno poradio na svom sportsko-rekreativnom identitetu, grad Krk trebao bi uložiti u stvaranje cjelovitih sportsko-rekreativnih iskustava koje posjetiteljima pružaju unikatan doživljaj njegovih kulturnih i prirodnih atrakcija.

2.1.2. Malinska-Dubašnica

Općina Malinska-Dubašnica smjestila se na sjeverozapadu otoka Krka, te gleda na Rijeku, Cres, Učku te Istru. Specifična je po tome što se sastoji od čak 21 naselja koja ukupno

⁵⁴ <https://www.tz-krk.hr/hr/jump2krk-atletski-spektakl-na-krckoj-rivi> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

⁵⁵ <https://www.grad-krk.hr/udruge> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

broje 3212 stanovnika, te skupa čine povijesnu cjelinu Dubašnicu.⁵⁶ Budući da se na njenom području nikada nije razvio kaštel, turistička ponuda Malinske više se bazira na njenim prirodnim blagodatima nego kulturno-povijesnim vrijednostima. Zbog svojeg geografskog položaja, zaštićena je od jakih vjetrova, a krasi ju povoljna klima i bujna vegetacija.⁵⁷ Dubašljanski kraj je, zbog svojih starih šuma i malih visinskih razlika pogodan za razvoj obiteljskih šetnjica i biciklističkih staza. Najposebnija je svakako Rajska cesta, uređena staza koja se proteže duž obale od sjevera Malinske do Njivica, a krasi ju pogled prema Cresu i Istri, čisto more, zasađeni drvodred borova te bujna vegetacija. Još se nekoliko biciklističkih i pješačkih staza proteže duž općinske obale i njene unutrašnjosti, a neke od njih također su u sastavu cjelovitog „Camino Krk“ iskustva. Također, od ulaza u Malinsku, uz glavnu prometnicu otoka Krka, pa sve do grada Krka te Punta, proteže se jedina otočna asfaltirana biciklistička staza. Kada je riječ o vodenim sportovima, u Malinskoj se može pronaći ronilački klub „Nekton“ te jedriličarski klub „Malinska“, dok se, pored uobičajenih vodenih rekreativnih aktivnosti, turisti mogu upustiti i u parasailing.⁵⁸ U Malinskoj se može pronaći i Fitness klub „Amana“, no njegova osnovna ponuda prvenstveno je namijenjena lokalnom stanovništvu.

Na prostoru općine Malinska-Dubašnica u 2023. godini održat će se nekoliko sportsko rekreativnih manifestacija:⁵⁹

- serija edukativnih šetnji „Nordijsko hodanje – upoznajmo Dubašnicu“ u periodu od 8.4. do 27.5.2023.
- „Mića regata“, koja vrši ulogu Izborne regate u klasi „optimist“ u periodu od 26.5. do 28.5., te
- „Malinska outdoor weekend“, manifestacija koja objedinjuje trail utrku, biciklijadu, nordijsko hodanje i pješačenje u periodu od 10. do 12.11.2023.

Vidljiva je inicijativa na području općine Malinska da se sportom i rekreacijom produži turistička sezona. Kako bi se postigla primjetna promjena, kvalitetu i kvantitetu tih manifestacija treba značajno nadograditi. Javni i privatni utjecajni faktori općine Malinska trebali bi uložiti u razvoj i promociju sportsko-rekreativnih aktivnosti kako bi se valorizirale bogate prirodne prednosti na području općine.

⁵⁶ Državni zavod za statistiku. op. cit.

⁵⁷ <https://www.visitmalinska.com/o-malinskoj/klima-i-polozaj/> (pristupljeno 19. svibnja 2023.)

⁵⁸ <https://www.365.tours/activities/10> (pristupljeno 19. svibnja 2023.)

⁵⁹ <http://www.ala-su.com/dogadjanja> (pristupljeno 19. svibnja 2023.)

2.1.3. Punat

Općina Punat sastoji se od dva naselja – Punat i Stara Baška. Naselje Punat smjestilo se na istočnoj strani Puntarske drage, samo 8 kilometara od grada Krka, dok se Stara Baška smjestila na otvorenoj obali južno od Punta. Turistička vrijednost Punta, prije svega, izgrađena je na tri specifične prednosti:

- Marina Punat – jedna od najboljih i najvećih marina u Hrvatskoj⁶⁰
- Košljun – otočić u Puntarskoj dragi s franjevačkim samostanom te mnogim kulturno-povijesnim i prirodnim bogatstvima
- Mnoštvo izoliranih plaža kojima se može pristupiti samo putem mora, poput jedne od najpoznatijih otočnih plaža „Golden Bay“

Povoljni uvjeti Puntarske drage omogućili su izgradnju Marine Punat te razvoj nautičkog turizma, što je rezultiralo mnogim sportsko-rekreativnim aktivnostima na vodi. Na primjeru Falkesteinerovog hotela „Park Punat“, vidljivo je kako se prirodna i kulturna bogatstva poput otočića Košljuna i „divljih“ plaža mogu objediniti u cjelovit doživljaj kroz upravo takve aktivnosti na vodi.⁶¹

Kultura jedrenja jest bogata u Puntu, gdje centar za jedrenje „Nas“ i škola jedrenja „Yacht Club Punat“, nude mogućnost najma jedrilica i tečajeve jedrenja. Osim jedriličarskih, u Puntarskoj se dragi smjestio i klub za skijanje na vodi „Wakeboard Cable Krk“, što je velika, specifična prednost naspram ostalih dijelova otoka Krka. Na prostoru općine djeluju čak tri ronilačka centra, a vrijedi spomenuti kako „Dive Base Krk“, iz sjedišta u Staroj Baški, organizira mnogobrojne ronilačke pothvate do obližnjih otočića odnosno njihovog podmorja.⁶²

Kada je riječ o kopnenim sportsko-rekreativnim aktivnostima, treba izdvojiti jedinstveni kompleks „Fun Park Medane“, unutar kojeg se nalaze razne aktivnosti poput bacanja sjekire, paintball, streličarstvo i mnoge druge.⁶³ Također, hotel Falkensteiner, te „Cycling Union Krk“ nude mogućnosti iznajmljivanja bicikli i vođene biciklističke ture.^{64 65} Kao i ostatak otoka, općina Punat isprepletana je pješačkim i biciklističkim stazama. Posebno treba izdvojiti blizinu brda Treskavac kojim mnoge staze vode do najvišeg otočnog vrha,

⁶⁰ <https://www.marina-punat.hr/about-marina-punat/awards/319> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁶¹ <https://www.falkesteiner.com/en/hotel-park-punat/sports-concierge> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁶² <https://dive-base-krk.de/dive-sites/?lang=en> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁶³ <https://tzpunat.hr/hr/turisticka-ponuda/sport-i-rekreacija/>

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ <https://www.falkesteiner.com/en/hotel-park-punat/sports-concierge> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

Obzove, na 569 metara nadmorske visine.⁶⁶ Uz glavnu prometnicu Krka te dobrim dijelom uz samu obalu Puntarske drage, proteže se slikovita asfaltirana biciklistička staza pogodna za amatere i profesionalce. Od ostale sportske infrastrukture, vrijedi spomenuti „street workout“ park, izgrađen 2017. godine⁶⁷.

Punat se također može pohvaliti s nekoliko značajnih sportskih manifestacija, poput „Croatia Cup-a“, međunarodne regate, te „Košljun kup“, nešto manjih proporcija.⁶⁸ Osim regati, klub „Cable Krk“ organizira „Handi Wake“, međunarodno natjecanje u wakeboard-u.⁶⁹ Kao i u Malinskoj, u općini Punat mogu se vidjeti nastojanja da se sportsko-rekreativnim aktivnostima smanji sezonski karakter krčkoga turizma. Primjeri su biciklijada „Proljetni đir po Puntu“⁷⁰, „Krk bike story“⁷¹ te obiteljski događaj s raznim sportskim aktivnostima „Dadathlon“⁷²

Iz pregleda sportsko-rekreativne ponude općine Punat može se zaključiti kako se ista ističe na otoku Krku kao jedna od najbogatijih i najraznovrsnijih ponuda takve prirode. Općina obiluje jedinstvenim prirodnim bogatstvima koja su valorizirana izgradnjom jednako jedinstvene infrastrukture. Općina Punat trebala bi osnažiti svoj sportsko-rekreativni identitet, iskoristiti njegov puni potencijal dodatnim manifestacijama u izvansezonskim mjesecima te nadopuniti sadržaj koji nedostaje, poput Fitness centra.

2.1.4. Baška

Općina Baška smjestila se na jugoistoku otoka Krka, a uključuje 4 naselja, Bašku, Batomalj, Jurandvor i Dragu Bašćansku te dva nenaseljena otočića Prvić i Zečje.⁷³ Baška obiluje kulturno-povijesnim atrakcijama koje upućuju na njenu važnost na otoku Krku, no prije svega njen turistički identitet izgradio se na prirodnom bogatstvu, točnije poznatoj bašćanskoj plaži dugoj 1800 metara.⁷⁴ Prirodna bogatstva općine Baška omogućuju bavljenje raznim „outdoor“ aktivnostima, počevši od biciklizma i pješaćenja, a obje aktivnosti broje nekoliko staza koje pružaju spektakularne poglede te specifične

⁶⁶ <https://www.hps.hr/info/hrvatski-vrhovi/krk-vrh-obzova/> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁶⁷ <https://www.novilist.hr/regija/punat-dobio-street-workout-park/> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁶⁸ <https://yep.marina-punat.hr/> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁶⁹ <https://wakeboarder.hr/#contact> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁷⁰ <http://www.ala-su.com/dogadjanja/dir+po+puntu> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁷¹ <https://krk.hr/en/elementor-35876/> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁷² <https://tzpunat.hr/hr/dogadjanja-i-novosti/arhiva/dadathlon-festival,3212.html> (pristupljeno 18. svibnja 2023.)

⁷³ <https://www.baska.hr/o-baski/> (pristupljeno 16. svibnja 2023.)

⁷⁴ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk kroz vjekove*, 366.

karakteristike ovog izoliranog, jugoistočnog dijela otoka Krka. Na primjer, staza za brdski biciklizam „Put ka Mjesecu“ uzdiže se iznad Baške, kreće od staroga naselja na brdu te se penje dalje prema Mjesečevom platou, a njena unikatnost očituje se u samom nazivu koji je dobila zbog svoje ogoljene i suhe okoline koja podsjeća na površinu Mjeseca.

Slika 2. Windsurfing u Baški

Izvor: <https://www.visitbaska.hr/hr/dozivite/outdoor#section-53> (preuzeto 24.5.2023.)

Ostale aktivnosti u općini Baška također su oblikovane unikatnošću prirodnih obilježja i njenim geografskim položajem. Tako, na primjer, direktna izloženost Velebitu te jaki udari bure omogućuju bavljenje avanturističkim aktivnostima poput paraglidinga, surfanja i jedriličarstva. Ponudu vodenih sportova kreiraju tri centra: Squatina Diving, Wind water Sports te Dunica – surf center.⁷⁵ Strme stijene oko Baške omogućile su razvoj penjanja, a na području općine nalaze se čak 4 penjališta različitih težina, a centar za penjanje „Anima Adventures“ iz Rijeke u Baški organizira tečaj penjanja za početnike. Velika prirodna prednost općine Baška jest i blizina brda Treskavac na kojem su se smjestili najviši otočni vrhovi Obzova i Veli Vrh. S Treskavca se pruža širok pogled na cijeli Kvarner te Velebit, a ovu prirodnu atrakciju uspješno je valoriziralo otvaranje zip line avanture „Šetnja među krošnjama“ Ovo jedinstveno iskustvo objedinjuje vožnju terenskim vozilom, spuštanje sajlama i šetnju.⁷⁶ Kao i u gradu Krku, hotelski odnosno kamp lanac Valamar zaslužan je za značajan dio sportske ponude Baške. Na prostoru kampa „Baška Beach“ mogu se

⁷⁵ <https://www.visitbaska.hr/hr/dozivite/outdoor#section-51> (pristupljeno 16. svibnja 2023.)

⁷⁶ <https://zipline-edison-krk.com/> (pristupljeno 16. svibnja 2023.)

pronaći razne sportske aktivnosti na otvorenom, dok se u hotelu Corinthia nalazi Fitness studio.⁷⁷

Od manifestacija vrijedi spomenuti Baška Outdoor festival, koji će se 2023. godine održati između 13. i 15. listopada, u svom devetom izdanju. Festival objedinjuje brojne sportsko rekreativne aktivnosti, upravo sve one unikatne za Bašku, poput zipline-a, penjanja i brdskog biciklizma. Također, na području Baške, Punta i grada Krka, u travnju 2023. godine održan je biciklistička manifestacija „Krk Bike story“.⁷⁸

Kada je riječ o sportskim udrugama, na području općine Baške nalazi se pet sportskih klubova – nogometni klub „Vihor“, sportsko društvo „Vihor“, jedriličarski klub „Vihor“, ribarsko športsko društvo Škrpina i lovačko društvo „Orebica“.⁷⁹

Iz svega navedenog može se zaključiti kako općina Baška posjeduje unikatne prirodne prednosti koje dozvoljavaju razvoj specifičnih sportsko rekreativnih aktivnosti. One jesu prepoznate, no ostaje još puno neiskorištenog potencijala, budući da bi na tim prednostima općina Baška mogla izgraditi cjelovit identitet, na primjer, stvarajući još nekoliko izvansezonskih manifestacija.

2.1.5. Omišalj

Općina Omišalj, koja broji 2992 stanovnika, smjestila se na samom sjeveru otoka Krka te obuhvaća naselja Omišalj i Njivice te otočić Sveti Marko preko kojeg prelazi Krčki most.⁸⁰ Blizina Krčkog mosta, te činjenica da se Zračna luka Rijeka smjestila u općini Omišalj dvije su značajne prednosti za turistički razvoj iste. Osim prometne infrastrukture, turistička vrijednost Omišlja očituje se kroz njegova prirodna i kulturna bogatstva. Od prirodnih vrijedi istaknuti mnogobrojne plaže, otočić Sveti Marko, špilju Biserujku te slatkovodno jezero, jednostavno nazvano „Jezero“. Svakako najpoznatija kulturna baština Omišlja jest lokalitet Fulfinum u uvali Sepen, ostaci nekadašnjeg rimskoga grada „Municipium Flavium Fulfinum“. Tijekom ljeta, mnogobrojne manifestacije poput koncerata te tematskih srednjovjekovnih i rimskih priredbi se održavaju upravo ispod

⁷⁷ <https://www.valamar.com/en/camping-baska/baska-beach-camping-resort/sport-activities> (pristupljeno 7. srpnja 2023.)

⁷⁸ <https://krk.hr/en/elementor-35876/> (pristupljeno 16. svibnja 2023.)

⁷⁹ <https://www.baska.hr/ostalo/udruga-drustva-klubovi/> (pristupljeno 16. svibnja 2023.)

⁸⁰ <https://omisalj.hr/o-omislju/dobrodosli-u-omisalj-i-njivice> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

ostataka Fulfinuma, što gostima daje jedinstven doživljaj ambijenta i povijesne vrijednosti tog lokaliteta.⁸¹

Prirodna i kulturna bogatstva Omišlja razbacana su diljem općine, što otvara mogućnost razvoja rekreativnih aktivnosti pješaćenja i biciklizma. Upravo su na toj činjenici svoje poslovanje razvila agencija poput „Backpack adventure travel“, koja organizira kajakarenje ispod Krčkog mosta i oko otočića Sveti Marko⁸². Inovativnost općine Omišalj na polju sporta i rekreacije vidi se u otvorenosti prema novim idejama poput „365.tours“ internetskog tržišnog mjesta na kojemu se mogu pronaći i rezervirati rekreativne aktivnosti diljem Hrvatske. Na stranicama iste pregledno je sažeta ponuda vodenih aktivnosti u Njivicama i Omišlju, iz koje vrijedi istaknuti paragliding.⁸³

Od rekreativnih centara važno je spomenuti konjički klub „Njivice“, smješten u blizini Jezera, koji u prirodnom okruženju nudi tečajeve jahanja za djecu i odrasle.⁸⁴ Na području Fitnessa djeluje teretana hotela Beli Kamik, koja nudi mogućnost funkcionalnog fitnessa, grupnih te individualnih treninga.⁸⁵ O važnosti sporta za stanovništvo općine Omišalj govori činjenica kako se na prostoru iste nalazi čak 16 sportskih klubova, udruga i društava, od kojih su samo neki jedriličarski klub „Pesja“, nogometni klub „Ošk“, gimnastički klub „Omišalj-Njivice“, rukometni klub „Omišalj“, veslački klub „Glagoljaš“, teniski klub „Tom“, te kickboxing klub „Omišalj“.⁸⁶

Zaključak je kako općina Omišalj pridaje dovoljno važnosti razvoju sportske ponude, kako za lokalno stanovništvo, tako i za turističke potrebe. Osim toga, vidljiva je inovativnost na području korištenja internetskih mogućnosti, te unikatnost ponude na primjeru konjičkog kluba, koja se ne može naći drugdje na otoku.

2.1.6. Vrbnik

Općina Vrbnik smjestila se na istočnoj strani otoka Krka, a sastoji se od 4 naselja: Risika, Kampelje, Garica te kao središte općine. Turistički su relevantni Risika i Vrbnik, od kojih potonji nosi značajno veću turističku prepoznatljivost i posjećenost. Vrbnik, čiji se stari grad smjestio na iznad Vinodolskog kanala, jedno je od turistički najpoznatijih i kulturno

⁸¹ <https://omisalj.hr/o-omislju/kulturno-povijesni-spomenici> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸² <https://www.visit-omisalj-njivice.hr/outdoor-aktivnosti.aspx> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸³ <https://www.365.tours/> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸⁴ <https://www.visit-omisalj-njivice.hr/konjicki-klub-njivice.aspx> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸⁵ <https://www.visit-omisalj-njivice.hr/teretana-beli-kamik-v2.aspx> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸⁶ <https://www.omisalj.hr/informacije/otvoreni-podaci> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

najbogatijih mjesta otoka Krka. Njegova reputacija utemeljena je na gastronomskoj atrakciji, nadaleko poznatoj Vrbničkoj žlahtini, unikatnosti staroga grada i njegove pozicije te povijesnoj ostavštini.

Turistička ponuda Vrbnika čvrsto se bazira na upravo tim bogatstvima, što sportsko-rekreacijsku ponudu gura u drugi plan. Ipak, ona nije zanemariva, te se njenim daljnjim razvojem može stvoriti unikatna veza između glavnih atrakcija te sportskih aktivnosti. Takve aktivnosti jesu pješaćenje i biciklizam, budući da Vrbnik, kao i ostatak otoka, obiluje pješačkim i biciklističkim stazama kojima je moguće obići nekoliko prirodnih i kulturnih atrakcija. Kao najbitnije atrakcije izdvajaju se posebni ornitološki rezervat „Glavine-Mala Luka“, Gradec (stari frankopanski kaštel) te Vrbničko Polje.⁸⁷ Također vrijedi spomenuti stazu kojom je duž obale, sjeverno od mjesta Vrbnik, moguće doći sve do sela Risike i jedne od rijetkih pješćanih plaža na Krku, Sv. Marak.

Ronilački centar „Dive Loft“ djeluje kao jedini takav na području općine Vrbnik, a osim što organizira tečajeve s atraktivnih plaža Vrbnika, također u svojoj ponudi ima izlete diljem podmorja oko otoka Krka, koji uključuju istraživanje nekoliko potopljenih olupina na dnu mora.⁸⁸ Istraživanje podmorja i ujedno povijesne ostavštine jest jedinstven miks koji se zbog svoje vrijednosti treba valorizirati.

2.1.7. Dobrinj

Iako broji tek 2050 stanovnika, općina Dobrinj, poznata među domaćim stanovništvom i kao Dobrinjština, sastoji se od čak 20 naselja, s naseljem Dobrinj kao administrativnim središtem.⁸⁹ Općina se smjestila na sjeveroistočnom dijelu otoka, a sastoji se od povišene unutrašnjosti, gdje se smjestilo i mjesto Dobrinj koje „nadgleda“ ostatak Dobrinjštine i njeno priobalno područje. Zbog svoje impozantnosti i povijesne uloge, Dobrinj je neslužbeno nosio titulu kaštela, a danas je uz priobalna naselja Klimno i Šilo najpopularnija turistička destinacija općine.⁹⁰

Iako je turistička ponuda Dobrinja prije svega orijentirana na valorizaciju njegove bogate gastronomije, povijesti te plaža, sportsko-rekreacijske aktivnosti igraju ulogu u zadovoljenju potreba turista, iako tek sekundarnu. Prije svega treba spomenuti kako se u

⁸⁷ <https://vrbnik.hr/hr/vrbnicka-planinarska-obilaznica/> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸⁸ <https://dive-loft-krk.com/diving-courses/#ds> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁸⁹ Državni zavod za statistiku, op. cit.

⁹⁰ <https://dobrinj.hr/defaultcont.asp?id=8&n=2> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

mjestu Šilo nalaze dva ronilačka centra koji nude iznajmljivanje opreme, organizirane izlete te tečajeve ronjenja. Najvažnija atrakcija za ronilačke aktivnosti u općini Dobrinj je olupina grčkog motornog broda Peltastis, potopljenog 1968., koji se danas nalazi na dubini od 33 metra nedaleko od Šila.⁹¹ Kao i cijeli otok, općina Dobrinj obiluje biciklističkim i pješačkim stazama koje prolaze njenom unutrašnjošću i duž obale, a s ostalim stazama otoka Krka čine isprepletenu i povezanu cjelinu. Od ostalih rekreativnih mogućnosti vrijedi spomenuti tri „street workout“ parka u Dobrinju, Krasu te Klimnu, Fitness Centar unutar „Cool“ Šilo Resorta te odbojku na pijesku u Klimnu.⁹²

U organiziranju sportskih manifestacija, na području općine Dobrinj djeluje „Društvo za športsku rekreaciju Čižiči“. Od svog osnutka 2004. godine, udruga organizira Međunarodni turnir u boćanju u mjestu Čižiči, kao i otvoreno klupsko prvenstvo, dok od 2012. godine također organizira školu boćanja.⁹³ Osim boćanja, udruga organizira šahovsko prvenstvo te trkačku utrku „Kvarnerski kros“.

Kvantitetom i važnošću, ponuda sportsko rekreativnih aktivnosti općine Dobrinj vrlo je slična ponudi Vrbnika, budući da obje padaju u drugi plan, iza kulturne, gastronomske i povijesne ponude ovih naselja. Ipak, ulaganje u „street workout“ parkove i djelovanje Društva za športsku rekreaciju Čižiči pokazuju veću inicijativu od strane općine Dobrinj.

2.2. Potražnja sportsko-rekreacijskog turizma otoka Krka

Iako se iz prethodno analizirane sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka može vidjeti značajna količina raznovrsnih sadržaja i tendencija lokalnih samouprava da razvijaju istu, otok Krk kao turistička destinacija i dalje, prije svega, goste privlači „suncem i morem“. Po mnogočemu, a ponajprije po tom primarnom i najučestalijem motivu posjete, otok Krk je nalik prosječnoj destinaciji Jadranske Hrvatske. Pod tom premisom, a uzevši u obzir da je sportsko-rekreacijski turizam zbog njegove fluidne prirode iznimno teško statistički analizirati, te da za otok Krk specifična statistika na tom području ne postoji, sportsko-rekreacijska potražnja otoka Krka bit će promatrana kroz prizmu statističkih podataka za sport i rekreaciju Jadranske Hrvatske. Ako se uzme u obzir da je turistička potražnja Krka nalik potražnji Jadranske Hrvatske, primjena postotka gostiju koji dolaze radi sporta i rekreacije u Jadranskoj Hrvatskoj na ukupne dolaske otoka Krka dati će relativne ali

⁹¹ <http://www.visitdobrinj.hr/aktivni-odmor/> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁹² <http://www.visitdobrinj.hr/street-workout-fitness/> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

⁹³ <https://dobrinj.hr/defaultcont.asp?id=14&n=2&u=2> (pristupljeno 14. svibnja 2023.)

vrijedne zaključke. U nastavku će biti korištena i analizirana dva izvora podataka, Tomas istraživanje Instituta za turizam o stavovima i potrošnji turista u Hrvatskoj u 2019. godini, te ostvareni turistički promet otoka Krka u 2019. godini, dokument izrađen od strane turističke zajednice otoka Krka.

Ispitanicima Tomas istraživanja 2019. godine koji su kao glavni razlog putovanja odabrali odmor, ponuđeno je četrnaest odmorišnih motiva, od kojih su morali odabrati jedan glavni, te dva sporedna motiva posjete.

Slika 3. Motivi dolaska u Hrvatskoj

Rang	Jadranska Hrvatska	%	Rang	Kontinentalna Hrvatska	%
1.	More	81,5	1.	Priroda	31,7
2.	Priroda	56,2	2.	Touring, sightseeing	26,0
3.	Gradovi (city break)	23,8	3.	Gradovi (city break)	25,9
4.	Touring	21,0	4.	Sport i rekreacija	24,1
5.	Sport i rekreacija	14,9	5.	Posao	21,7
6.	Kultura i umjetnost	12,7	6.	Kultura i umjetnost	15,7
7.	Gastronomija	6,6	7.	Planinarenje	9,8
8.	Zabava i festivali	5,5	8.	Sela	9,6
9.	Sela	4,5	9.	Gastronomija	6,6
10.	Manifestacije i događanja	4,2	10.	Manifestacije i događanja	6,3

Izvor: Tomas

Prema rezultatima vidljivima na prethodnoj slici (prikazano je prvih 10 motiva), može se zaključiti kako su more (81,5%) i priroda (56,2%) primarni motivi posjete, dok sport i rekreacija, sa 14,9% ispitanika spadaju pod sekundarne motive, iza posjete gradovima i touringa, ali ispred kulture i umjetnosti.

Iste godine na otoku Krku ostvareno je 884276 dolazaka⁹⁴, a primjenom postotka 14,9, dolazi se do zaključka kako je 131757 gostiju otoka Krka sport i rekreaciju, bilo kao primarni ili sekundarni, navelo kao jedan od tri motiva dolaska. Iako je riječ o procjeni, ona zasigurno ne varira značajno, uzevši u obzir sličnosti Krka i prosječne destinacije Jadranske Hrvatske. Ovaj rezultat pokazuje kako primjetan udio gostiju smatra sport i rekreaciju bitnim dijelom putovanja, i/ili Hrvatsku, odnosno otok Krk, vide kao destinaciju gdje se mogu upustiti u sportsko-rekreativne aktivnosti, bilo kao primarni ili sekundarni motiv dolaska.

⁹⁴ Šale, *Ostvareni turistički promet na području otoka Krka u prosincu i u razdoblju siječanj-prosinac 2019. godine*, 2.

<https://krk.hr/wp-content/uploads/2022/05/Ostvareni-turisticki-promet-na-podrucju-otoka-Krka-u-prosincu-i-u-razdoblju-sijecanj-prosinac-2019..pdf>

Slika 4. Dolasci i noćenja otoka Krka 2019. godine po mjestima

Mjesta	Dolasci	Indeks 19/18	Noćenja	Indeks 19/18	Trajanje boravka dani	Udjel
KRK	235.008	102,20	1.325.469	100,62	5,6	26,57
BAŠKA	180.075	99,74	997.763	99,06	5,5	20,00
OMIŠALJ	158.060	109,71	844.141	104,55	5,3	16,92
MALINSKA	116.327	101,57	683.609	100,62	5,8	13,70
PUNAT	110.364	101,52	601.430	99,60	5,4	12,06
DOBRINJ	64.899	100,71	425.301	99,70	6,5	8,53
VRBNIK	19.543	104,34	110.832	100,10	5,6	2,22
UKUPNO	884.276	102,71	4.988.545	100,73	5,6	100,00

Izvor: <https://krk.hr/wp-content/uploads/2022/05/Ostva%reni-turisticki-promet-na-podrucju-otoka-Krka-u-prosincu-i-u-razdoblju-sijecanj-prosinac-2019..pdf>

Iako je nemoguće statistički točno utvrditi dolaske unutar sportsko-rekreacijskog turizma (ne postojeći podaci i fluidna definicija), iz usporedbe sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka i ukupnih dolazaka po jedinici lokalne samouprave, vidljiva je očita korelacija između bogatstva sportsko-rekreacijske ponude i posjećenosti destinacije. Tako, na primjer, najposjećenije destinacije Krk i Baška, koje nose udjele od 26,57% i 20,00% ukupne posjećenosti otoka, nude najraznovrsniju i kvantitetom najopširniju ponudu sportsko-rekreativnih aktivnosti. Također ne čudi što najmanje posjećene destinacije Dobrinj i Vrbnik, sukladno posjećenosti, raspolažu s najmanjim obujmom sportsko-rekreativnih sadržaja. Jedina stavka gdje se ne može povući logična paralela jest između bogate sportsko-rekreacijske ponude općine Punat i činjenice da se, sa 12,06%, nalazi tek na petom mjestu po posjećenosti na otoku Krku. Ipak, sportsko-rekreacijski turizam ne može sam drastično utjecati na generalnu posjećenost mjesta, a činjenica da se Punat nalazi tek na petom mjestu po broju dolazaka može se pripisati brojnim drugim faktorima, poput naseljenosti, površini općine i prisutnosti glavnih turističkih atrakcija otoka Krka.

Jedini siguran zaključak koji se može izvući jest da raznovrsnost i kvantiteta sportsko-rekreacijskih aktivnosti destinacije raste sukladno ukupnoj posjećenosti destinacije.

3. Sport i rekreacija u proračunima lokalnih samouprava

Kako bi se dobio uvid u realno stanje važnosti sporta i rekreacije za otok Krk, potrebno je pregledati ulaganja u razvijanje sportsko-rekreacijske ponude, odnosno udio rashoda u proračunima lokalnih samouprava. Proračuni svih samouprava definiraju 10 funkcijskih klasifikacija, od kojih jednu čini skupina „rekreacija, kultura i religija“. Unutar nje, dalje se

moгу utvrditi rashodi na području sporta i rekreacije. Uzevši u obzir sličnost društvene uloge i karakter sekundarne potrebe, rashodi sporta i rekreacije uspoređivat će se s rashodima u kulturnom sektoru.

U proračunu grada Krka, za rashod funkcijske klasifikacije „rekreacija, kultura i religija izdvaja se 3663332,00 EUR (15% ukupnih rashoda), od čega 1196157,00 EUR otpada na „službe rekreacije i sporta“. Za usporedbu, za službe kulture izdvaja se 1394126,00 EUR, nešto veći iznos nego za sport i rekreaciju. Ipak, vrijedi napomenuti kako se pod ovom klasifikacijom nalazi još jedna potkategorija, „nerazvrstani rashodi kulture, rekreacije i religije“ u iznosu od 1073049,00 EUR, iz čega se ne može zaključiti koliki udio čine kulturne, religijske ili sportsko-rekreacijske aktivnosti. Iz navedenog se može zaključiti kako sport i rekreacija čine najmanje 33% ove funkcijske klasifikacije u rashodima grada Krka.⁹⁵

Ista klasifikacija rashoda u proračunu Malinske iznosi 226873,00 EUR, odnosno 4% ukupnih rashoda), što je znatno manji udio u usporedbi s gradom Krkom. Ipak, 116053,00 EUR spada pod službe sporta i rekreacije, primjetno više od službi kulture (57324,00 EUR), što znači da se najmanje 51% ove funkcijske klasifikacije izdvaja na sport i rekreaciju.⁹⁶

Općina Omišalj će u 2023. godini izdvojiti 580910,00 EUR za službe rekreacije, kulture i religije, odnosno 10,5% ukupnih rashoda. Od toga, 164500,00 EUR rashoda svrstano je pod službe za sport i rekreaciju, primjetno više od iznosa za službe kulture (55550,00 EUR). Osim toga, značajan iznos (286870,00 EUR) navodi se pod nerazvrstane rashode za rekreaciju, religiju i kulturu. Iz navedenog može se zaključiti kako je najmanje 28% rashoda ovih djelatnosti predviđeno za sport i rekreaciju, no s obzirom na nerazvrstane rashode, taj postotak može biti znatno viši.⁹⁷

Od ukupnih rashoda u iznosu 3926736,00 EUR, općina Punat na službe rekreacije, kulture i religije izdvaja 229444,00 EUR, odnosno 6% ukupnih rashoda. Od navedenog iznosa, 46136,00 EUR predviđeno je za službe sporta i rekreacije, primjetno više od rashoda za službe kulture (svega 1328,00 EUR). Iz navedenog, može se zaključiti da službe sporta i

⁹⁵ https://www.grad-krk.hr/sites/default/files/files/01_proracun_2023_-_za_objavu.pdf (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

⁹⁶ <https://www.malinska.hr/usvojeni-proracun/> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

⁹⁷

https://admin.omisalj.hr/uploads/Proracun_Opcine_Omisalj_za_2023_s_projekcijama_za_2024_i_2025_ed9ac18c70.pdf (pristupljeno 5. lipnja 2023)

rekreacije zauzimaju 20% rashoda ove klasifikacije, no kao i u slučaju općine Omišalj, ovaj postotak može znatno varirati, budući da rashodi nerazvrstane kategorije iznose 135315,00 EUR.⁹⁸

Općina Baška u svom proračunu za rashode rekreacije, kulture i religije predviđa 213248,00 EUR, odnosno 5% ukupnih rashoda. U navedenoj klasifikaciji, na službe sporta i rekreacije izdvaja se 60000,00 EUR, najviše od svih potkategorija, ne računajući nerazvrstanu potkategoriju koja obuhvaća rekreaciju, religiju i kulturu. Stoga, ulaganja u sport i rekreaciju iznose najmanje 28% ukupnih djelatnosti rekreacije, kulture i religije.⁹⁹

Iz proračuna općine Vrbnik za 2023. godinu, vidljivo je kako se za kategoriju rashoda „kulture, religije i rekreacije“ predviđa 17800,00 EUR odnosno tek 0,8% ukupnih rashoda. Od toga, svega 3000,00 EUR izdvaja se za službe sporta i rekreacije, dok se, za usporedbu, za službe kulture izdvaja 4800,00 EUR. Osim navedenog, u potkategoriji „Rashodi za rekreaciju, kulturu i religiju koji nisu državni“ se navodi dodatnih 8000,00 EUR, iz čega se ne može zaključiti točan iznos za sport i rekreaciju. Iz istog je vidljivo kako sport i rekreacija nemaju značajnu ulogu u planovima lokalne samouprave, što ne čudi, s obzirom na dominaciju kulturnih i sakralnih atrakcija Vrbnika. Ipak, začuđuje činjenica da je proračunski rashod za službe sporta i rekreacije viši od predviđenog rashoda od 2000,00 EUR za religijske i druge službene zajednice.¹⁰⁰

Predviđeni rashodi na službe rekreacije, kulture i religije općine Dobrinj iznose 723100,00 EUR, odnosno 12% ukupnih rashoda. Od tog iznosa, 54800,00 EUR izdvaja se za službe sporta i rekreacije, manje nego za službe kulture (66400,00 EUR). Vrijedi istaknuti da se osim nerazvrstane potkategorije, čiji je iznos također značajan (175230,00 EUR), 356670,00 EUR izdvaja na „istraživanje i razvoj rekreacije, kulture i religije“, potkategoriju koja se ne nalazi u proračunima ostalih samouprava. Prema navedenom, službe sporta i rekreacije zauzimaju najmanje 7%, no taj je udio zasigurno znatno viši, s obzirom na nerazvrstane potkategorije.¹⁰¹

98

<https://sjednice.punat.hr/pdfviewer/3450?backUrl=%2F%231%2F171&signature=7f204f018cbfe867d184834e32b00c845a302c2c244b1a63efbe2406106ee7b7> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

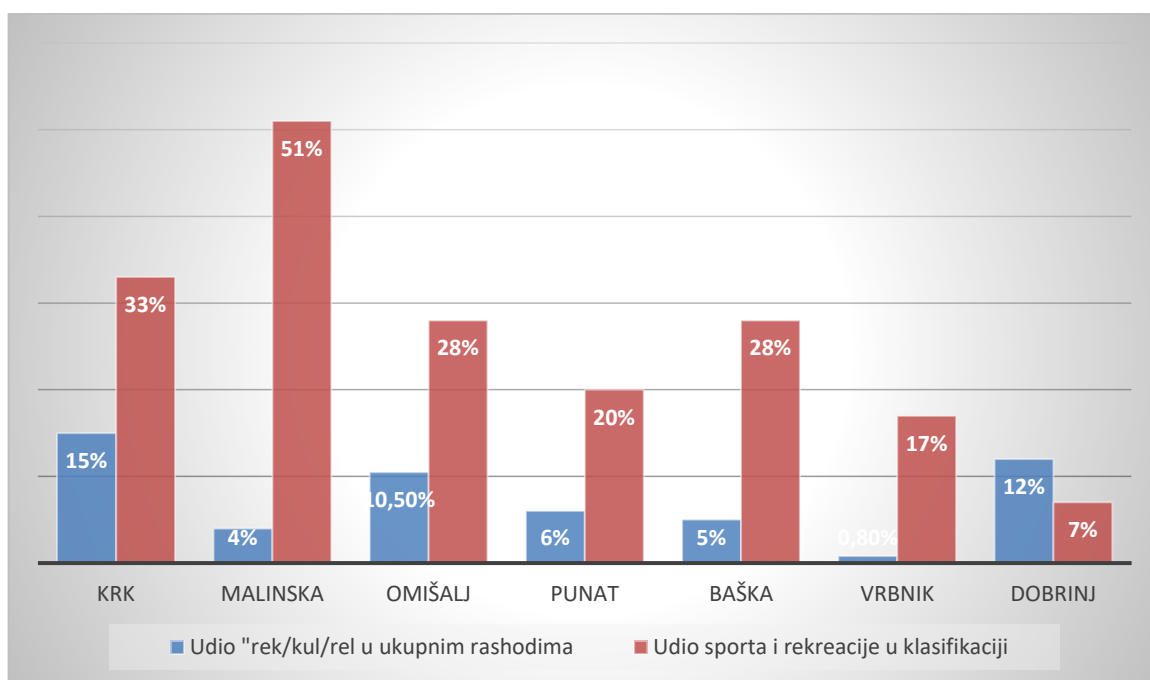
99 <https://www.baska.hr/wp-content/uploads/2023/01/Obrazlo%C5%BEenje-uz-prijedlog-Prora%C4%8Duna-Op%C4%87ine-Ba%C5%A1ka-za-2023.-godinu-i-projekcija-za-2024.-2025..pdf> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

100 <http://www.opcina-vrbnik.hr/proracun-2021/>

101 <https://www.proracun.hr/Proracun/ProracunDetalji?id=6ecdce13-7b8c-4d2d-87e2-ea01cebe631c> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Uzevši u obzir velike oscilacije u primicima i rashodima između lokalnih samouprava otoka Krka, bilo bi neproduktivno uspoređivati iznose koje grad Krk i ostale općine ulažu u sport i rekreaciju. Stoga, na idućem dijagramu usporedit će se udio sporta i rekreacije unutar funkcijske klasifikacije „rekreacija, kultura i religija“, te udio funkcijske klasifikacije unutar ukupnih rashoda samouprave.

Grafikon 1. Udjeli rashoda na sporta i rekreaciju unutar ukupnih rashoda pojedinih općina

Izvor: izrada autora prema proračunima lokalnih samouprava otoka Krka za 2023. godinu

Iz prethodnog grafikona vidljivo je da grad Krk izdvaja najveći dio unutar svojeg proračuna na službe rekreacije, kulture i religije, no unutar navedene klasifikacije, općina Malinska izdvaja čak 51% na službe sporta i rekreacije. S druge strane, općina Vrbnik predviđa primjetno manja ulaganja u službe rekreacije, kulture i religije, samo 0,8%, dok općina Dobrinj izdvaja najmanje sredstava iz navedene kategorije na službe sporta i rekreacije. Ipak, s obzirom na nerazvrstane rashode, ovi iznosi mogu znatno varirati.

4. Značaj sporta i rekreacije u strateškim dokumentima razvoja otoka Krka

U prvome je poglavlju prikazana višestрана važnost sporta i rekreacije, kao aktivnosti koje pozitivno djeluju na cjelokupno društvo i pojedinca te promoviraju zdrav način života. Također, sa sve većim brojem istraživanja, njihova uloga u stvaranju zdravog i osviještenog društva postaje jasnija, dok zbog ubrzanog i sjedilačkog načina života raste potreba za razvojem sportsko-rekreativnih aktivnosti. Iz navedenog proizlazi zaključak kako svaka destinacija koja se nastoji okrenuti održivom razvoju neminovno mora određeni dio svoje razvojne strategije posvetiti sportsko-rekreacijskim aktivnostima i infrastrukturi.

Postoje mnogobrojni strateški dokumenti, na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, relevantni za otok Krk. Od nacionalnih vrijedi istaknuti „Nacionalni plan razvoja otoka 2021.-2027.“, te „Razvoj održivog turizma do 2030.“, a od regionalnih „Strateški plan turizma Kvarnera 2016-2020.“ Na lokalnoj razini, pronađena su dva relevantna strateška dokumenta – „Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020. godine“ te „Brand i komunikacijska strategija outdoor ponude otoka Krka.“ Potonji je jedini dokument tako specifične prirode, odnosno usmjerenja na sport i rekreaciju otoka Krka, te se u tome očituje njegova vrijednost. Na službenim stranicama općina otoka Krka može se pronaći još mnoštvo inovativnih strateških dokumenata. Tako je, na primjer, grad Krk razvio „Plan gospodarenja otpadom“, „Akcijски plan energetske održivog razvoja grada Krka“, „Strateški program održivog razvoja poljoprivrede grada Krka“ te „Plan digitalne transformacije grada Krka“.¹⁰² Nadalje, na razini cijeloga otoka, razvijen je „Akcijски plan energetske održivog razvitka i klimatskih promjena za područje otoka Krka“, u čijoj su izradi sudjelovale sve lokalne samouprave otoka.¹⁰³

Strateški dokumenti ove vrste idu u prilog tezi da je otok Krk, a naročito grad Krk, jedna od ekoloških najosviještenijih i najrazvijenijih mjesta za život u Republici Hrvatskoj. Radi sažetosti te relevantnosti, u nastavku poglavlja bit će analizirani oni strateški dokumenti koji se najviše odnose na turizam otok Krk te specifično na njegove sportsko-rekreacijske aktivnosti.

¹⁰² <https://www.grad-krk.hr/statut> (pristupljeno 7. srpnja 2023.)

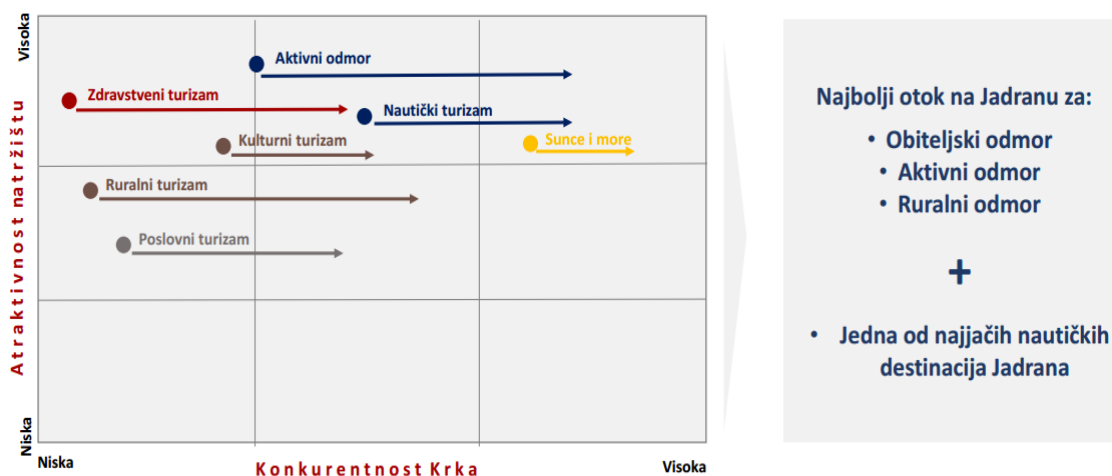
¹⁰³ <https://www.punat.hr/node/2066> (pristupljeno 7. srpnja 2023.)

4.1. Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020.

Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020. godine jedinstven je strateški dokument izrađen 2016. godine koji nastoji dati odgovore na tri pitanja: „gdje smo“, „kuda“ i „kako“, odnosno analizirati trenutno stanje, definirati viziju i ciljeve te stvoriti akcijski plan.

Strategija navodi attribute otoka Krka kao brenda, „najbliži, najveći, najsadržajniji, najzeleniji i najosobniji“. Navedeni atributi itekako su povezivi sa sportsko-rekreacijskim aktivnostima, naročito „najzeleniji“ i „najsadržajniji“, atributi koji sami po sebi definiraju potrebu za bogatom ponudom sporta i rekreacije. Nadalje, pri proizvodnoj koncepciji, biciklizam, pješaćenje, ronjenje, lov i ribolov te golf navode se kao glavne aktivnosti.¹⁰⁴ Začuđuje da se golf našao na navedenom popisu ispred nekih drugih aktivnosti, na primjer sportova na vodi, s obzirom na to da je infrastruktura za golf ne postojeća, a otok Krk ne posjeduje reputaciju golf destinacije.

Slika 5. Željeni pomaci

Izvor: https://www.tz-krk.hr/images/Download/Strategija_razvoja_otoka_Krka_do_2020.pdf (pristupljeno 6. lipnja 2023.)

Pri definiranju željenih pomaka u budućnosti, aktivni odmor postavljen je na sam vrh, kao prioritet pri podizanju atraktivnosti na tržištu, dok se pri želji da se podigne konkurentnost

¹⁰⁴ Institut za turizam, op. cit. 8. https://www.tz-krk.hr/images/Download/Strategija_razvoja_otoka_Krka_do_2020.pdf (pristupljeno 6. lipnja 2023.)

Krka, uz nautički turizam, nalazi iza, „Sunca i mora“. Ovime nadležne institucije otoka Krka jasno ističu kako je aktivni turizam jedan od nositelja daljnjeg razvoja turizma otoka. Dalje u strategiji definirana je važnost proizvoda za svaku lokalnu samoupravu Krka, iz čega je vidljivo kako je aktivni turizam označen kao primarni proizvod za svih 7 lokalnih samouprava, dok su, za usporedbu, nautički i kulturni turizam označeni kao primarni u samo 3 općine.

Definirana je i prostorna koncepcija, odnosno tematizacija otoka Krka, gdje se za svaku destinaciju odredila njena tematska usredotočenost. Tako je Baška definirana kao „outdoor“ oaza, što ne čudi s obzirom na jedinstvenost i raznolikost njene sportsko-rekreacijske ponude, analizirane u prethodnom poglavlju. Dalje u dokumentu predstavljeni su razvojni projekti lokalnih samouprava, između kojih se, osim daljnjeg razvoja biciklističkih i pješačkih staza te izgradnje vodenog parka u općini Dobrinj, ne spominju drugi projekti sportsko-rekreacijske naravi. Ako se uzme u obzir cilj značajnog razvoja aktivnog turizma, projekti usmjereni ka razvijanju istog svakako bi trebali biti zastupljeniji. Unutar akcijskog plana, određeno je daljnje razvijanje i unapređenje biciklističkih i pješačkih staza kroz tematizaciju istih, kreiranje jedinstvenog sustava obilježavanja, tiskane i elektronske vodiče, rad na opremanju staza (odmorišta, vidikovci) i dr.¹⁰⁵

Iako akcijski plan sadrži inovativne ideje na području daljnjeg razvoja krčkih staza, to čini samo jedan mali segment sportsko-rekreacijskog turizma otoka, dok je razvoj ostatka ponude ne definiran. S obzirom na postavljene ciljeve, strategija bi trebala sadržavati znatno širi i detaljniji razvojni plan sportsko-rekreacijskog turizma otoka Krka. Također, prethodno analizirani dokument definira plan akcije do 2020. godine, a strategija za idući period još uvijek nije izrađena.

4.2. Brand i komunikacijska strategija outdoor ponude otoka Krka

„Brand i komunikacijska strategija outdoor ponude otoka Krka“, jest strateški dokument izdan 2021. godine, kao posljedica suradnje turističke zajednice otoka Krka, svih lokalnih samouprava, Ministarstva turizma te specijalizirane komunikacijske agencije studio Conex. Dionici su prepoznali nedostatak kvalitetne promocije koja bi popratila sve opširniju

¹⁰⁵ Institut za turizam, op. cit. 20.

https://www.tz-krk.hr/images/Download/Strategija_razvoja_otoka_Krka_do_2020.pdf (pristupljeno 6. lipnja 2023.)

ponudu avanturističkog turizma otoka Krka, te su iz te potrebe proizašli ciljevi analize trenutnog stanja, postavljanje jasnih strateških odrednica te komunikacijske strategije.

U dokumentu se detaljno analizira trenutno stanje pustolovnog, odnosno sportsko-rekreacijskog turizma Hrvatske te otoka Krka. Od nekih slabosti sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka, prije svega, prepoznata je neusklađenost uzrokovana administrativnim podjelama koje utječu na cjelovitost otoka kao jedinstvene outdoor destinacije te rezultiraju manjim zadovoljstvom gostiju. Konstatirano je kako se ista neusklađenost može vidjeti i pri pretraživanju sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka na internetskim stranicama. Ispostavlja se kako najkvalitetniju promociju outdoor aktivnosti nude hotelski lanci poput grupacije Valamar. Dokument se nastavlja s analizom konkurencije, točnije Istre, otoka Raba i otoka Paga, a čija se uspješnost prije svega bazira upravo na ujedinjenosti upravljanja i cjelovitom outdoor brendu. Na primjer, izostanak jedinstvene web stranice „Krk Outdoor“ je velik zaostatak u usporedbi s njegovom konkurencijom, koje su razvile takve platforme upravo radi kvalitetne promocije i pružanja vjerodostojnih informacija.

Nakon benchmarking analize, u strategiji je izrađena i SWOT analiza otoka Krka kao outdoor destinacije, koja se može sumirati „činjenicom da tržišni potencijali u ovom trenutku nisu dovoljno iskorišteni te da postoje brojne mogućnosti za razvoj outdoor ponude i stvaranje brenda Krk outdoor.“ Kraj dokumenta definira komunikacijsku strategiju i plan aktivnosti koje bi podigle konkurentnost Krka kao outdoor destinacije. Opisane su mnogobrojne aktivnosti, poput informiranja o vrijednosti brenda za predstavnike privatnog i javnog sektora, izrade Newslettera, studijskih putovanja, istraživanja zadovoljstva te izrada stranice „Krk Outdoor“. Zajednička stavka svih definiranih aktivnosti jest činjenica da zahtijevaju jedinstveno upravljanje odnosno centralni odjel u sklopu turističke zajednice otoka Krka.

Ovaj dokument jedina je do sad izrađena strategija fokusirana na sportsko-rekreacijski turizam otoka Krka. Kao takav, on predstavlja početak nastojanja da se definira brend, razvije ponuda i podigne konkurentnost Krka na relevantnim tržištima. Uvid u konkurenciju unutar Hrvatske jasno ukazuje na idući korak – centralizacija upravljanja

sportsko-rekreacijskom ponudom, ujedinjenost lokalnih samouprava te brendiranje otoka kao cjelovite destinacije.¹⁰⁶

4.3. Sportsko rekreacijski turizam na otoku Krku unutar nacionalnih i regionalnih strategija razvoja

Razvoj sportsko-rekreacijskog turizma otoka Krka ovisi o globalnim trendovima u turizmu, a kao što je prikazano u 1. poglavlju, sportsko-rekreacijski turizam jedan je od najbrže rastućih specifičnih oblika turizma, dok već krucijalna uloga turizma i sporta u ljudskom društvu sve više dobiva na važnosti. Osim toga, Krk čini dio makro-destinacija odnosno brendova, a to su Hrvatska i Kvarner, zbog čega se njegov smjer razvoja mora kretati u skladu s nacionalnom i regionalnom vizijom.

U Strategiji razvoja održivog turizma Hrvatske do 2030. godine, sportski i rekreativni turizam navode se kao jedno od prioritarnih područja kojima će se nastojati ostvariti 1. strateški cilj, „cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam“. U navedenom je dokumentu, baš kao i u „Krk Outdoor-u“, prepoznat neispunjen potencijal aktivnoga turizma, uz „nedostatak strateškog pristupa razvoju i upravljanju proizvodom“.¹⁰⁷ Zaključuje se kako otok Krk nije iznimka kada je riječ o izostanku strategija razvoja i slaboga brenda aktivnoga turizma, već je riječ o nacionalnom problemu.

Na regionalnoj razini, u Strateškom planu razvoja turizma Kvarnera do 2020. godine, sport i rekreacija jedno su od fokus područja kojima će se definirati posebnost „kvarnerskog iskustva“, te stvoriti proizvod visoke „emotivne“ vrijednosti, dok je subregionalni koncept brenda otoka Krka definiran na osjećaju „ispunjenosti“. Kao prvi zadatak unapređenja komunikacije, zadana je izrada 6 mikro-web stranica turističke zajednice, svaka s fokusom na jedan turistički proizvod, od kojih bi jednu činio „Kvarner Outdoor“.¹⁰⁸ Vidljivo je kako se čak i na regionalnoj razini prepoznaje potreba za objedinjavanjem promocije i informiranja na jedno mjesto. Budući da je riječ o strategiji razvoja čiji je fokus na periodu od 2016. do 2020. godine, potrebno je istražiti dosad realizirane aktivnosti. Pretragom Interneta, može se uočiti kako mikro internetska stranica Kvarner Outdoor i postoji, no

¹⁰⁶ Studio Conex, Brand i komunikacijska strategija outdoor ponude otoka Krka, 2021. <https://www.krk.hr/wp-content/uploads/2022/04/Brand-i-komunikacijska-strategija-outdoor-ponude-otoka-Krka.pdf> (pristupljeno 6. lipnja 2023.)

¹⁰⁷ Hrvatski sabor, *Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine*, 2022. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2023_01_2_18.html

¹⁰⁸ Institut za turizam, *Strateški plan razvoja turizma Kvarnera 2016.-2020. godine*, 11. <http://www.kvarner.hr/docs/kvarner2011HR/documents/1505/1.0/Original.pdf>

njen je sadržaj vrlo ograničen, te daje samo uvodne opise sportsko-rekreativnih aktivnosti Kvarnera, na primjer, o mreži pješačkih staza na otoku Krku. Klikom na „pročitaj više“, korisnika se vodi na stranicu turističke zajednice otoka Krka. Iz istog se može zaključiti kako aktivnost gotovo da nije ni provedena, što znači da još uvijek ne postoji jedinstveno mjesto za detaljan i koristan pregled postojeće ponude za goste.¹⁰⁹

Obije strategije razvoja, na nacionalnoj i regionalnoj razini, ispravno ukazuju na nedostatak kvalitetne promocije i brenda, no čine malo u smjeru detaljnog razvijanja akcijskog plana i provedbe aktivnosti kojima bi se isto realiziralo. Također, strategija razvoja Kvarnera izrađena je pred 8 godina, dok je period na koji se odnosi završio pred 3 godine. Potrebne su nove strategije razvoja, kako na lokalnoj, tako na regionalnoj i nacionalnoj razini, koje će se specijalizirati na sportsko-rekreacijski turizam otoka Krka, Kvarnera i Hrvatske. Prije svega, potrebna je realizacija dosadašnjih aktivnosti, što može biti ostvareno samo kroz suradnju svih aktera, poput turističke zajednice otoka Krka i Kvarnera, Ministarstva turizma i sporta te Hrvatske turističke zajednice.

¹⁰⁹ <http://visit.kvarner.hr/outdoor/en/> (posjećeno 18. lipnja 2023. godine)

Zaključak

U prvom poglavlju rada utvrđena je velika važnost sporta u ljudskome društvu, koja se očituje kroz njegovu ulogu nositelja mira, promocije zdravog načina života, spajanje kultura, te na kraju i kroz velike ekonomske benefite. Uočeno je kako su upravo ove fundamentalne karakteristike poveznica između sporta i turizma, te kako se njihov razvoj često odvijao simultano. Takav odnos rezultirao je logičnom pojavom sportsko-rekreacijskog turizma koji danas predstavlja najbrže rastući specifični oblik turizma te je neizostavna sastavnica održivog razvoja turizma.

Otok Krk jedno je od najrazvijenijih i najpoželjnijih područja za život u Republici Hrvatskoj te važna turistička destinacija koja slovi po svojoj održivosti i ekološkoj osviještenosti. Kao takvom, otoku Krku postavlja se imperativ razvoja sportsko-rekreacijskog turizma. Analizom sportsko-rekreacijske ponude otoka Krka, utvrđeno je kako otok Krk obiluje prirodnim resursima pogodnim za razvoj iste. Nadalje, izgrađena infrastruktura, postojeće manifestacije i mogućnosti bavljenja sportom su raznovrsne. Sport predstavlja iznimno važan segment društva na otoku Krku, što se očituje kroz nekoliko međunarodnih natjecanja te šarolik popis sportskih klubova. Ipak, postoje značajne oscilacije između lokalnih samouprava u sportsko-rekreacijskoj ponudi, kako za lokalno stanovništvo, tako i za turističku upotrebu. To se najviše očituje u izostanku sportskih klubova u manjim općinama poput Vrbnika i Dobrinja, gdje se, pored ribolovnih i boćarskih klubova, ne nalazi mnogo raznolikih sportova koji bi, naročito mladima, omogućili aktivan život. Slične se oscilacije mogu vidjeti u proračunima lokalnih samouprava, iz čega se također iščitavaju nedovoljna ulaganja u razvoj sporta i rekreacije na otoku općenito.

Analizom postojećih strateških dokumenata utvrđeni su glavni nedostaci sportsko-rekreacijskog turizma na Krku. U suštini, tri su glavna nedostatka otoka Krka kao sportsko-rekreacijske destinacije: promocija, neprepoznatljiv brend i neujedinjenost aktera. Također, jedini aktualni dokumenti jesu Održivi razvoj hrvatskoga turizma do 2030. te Brand i komunikacijska strategija outdoor ponude Krka, dok su strategija razvoja otoka Krka te Kvarnera istekle pred čak tri godine. Potrebne su nove strategije razvoja, naročito onih usredotočenih na ponudu sportsko-rekreacijskog turizma, njen brend i promociju. Bez obzira na važnost strategija, ujedinjavanje aktera i početak djelovanja odnosno provođenja već planiranih aktivnosti je od presudne važnosti.

Otok Krk posjeduje sve što je potrebno da postane kompetitivna destinacija i prepoznatljiv brend sportsko-rekreacijskog turizma koji je u uzletnoj putanji na globalnoj razini. Takav razvoj donio bi mnogobrojne ekonomske učinke koji bi se prelijevali na ostatak gospodarstva. Takvim usmjerenjem, otok Krk mogao bi se značajno pomaknuti od masovnog turizma prema osviještenom i imućnom turistu, a uz to, omogućiti svojem stanovništvu kvalitetne rekreativne mogućnosti i bolji standard života.

Bibliografija

- Bartoluci. *Ekonomika i menadžment sporta*. Zagreb: Informator, Kineziološki fakultet, 2003.
- Bartoluci, Mato i suradnici, *Menadžment u sportu i turizmu*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2004.
- Bartoluci, Mato i Nevenka Čavlek. *Turizam i sport*. Zagreb: Školska knjiga, 2007.
- Bartoluci, Škorić i Starešinić, „Ponuda sportskoga turizma u Hrvatskoj“ (Sports tourism offer in Croatia). *Poslovna izvrsnost* 10, br. 2 (2016): 9-25. <https://hrcak.srce.hr/file/251848> (pristupljeno 8. travnja 2023.)
- Bartoluci, Mato, Sanela Škorić, i Mirna Andrijašević. *Menadžment sportskoga turizma*. Zagreb: Narodne novine, 2021.
- Bolonić, Mihovil, i Ivan Žic Rokov. *Otok Krk kroz vjekove*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2002.
- Burgen, Stephen. „Barcelona marches to curb negative effects of tourism boom“. *The Guardian*, 2017. <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/29/barcelona-residents-protest-high-rents-fuelled-by-tourism> (pristupljeno 9. travnja 2023.)
- Debijađi, Stela. *Ples i sportsko-rekreacijski turizam*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, 2016.
- De Knop, Paul, i Jo Van Hoecke. „Uloga sporta u borbi za turista: figurativna perspektiva razvoja sportskoga turizma“ (The place of sport in the battle for the tourist: a figurational perspective of the development of sport tourism). *Kinesiology* 35, br. 1 (2003): 59-71. <https://hrcak.srce.hr/file/329742> (pristupljeno 15. travnja 2023.)
- Državni zavod za statistiku. *Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2021*. Zagreb: Državni zavod za statistiku, 2022. https://podaci.dzs.hr/media/rqybclnx/popis_2021-stanovnistvo_po_naseljima.xlsx (pristupljeno 20. svibnja 2023.)
- Fistrić, Ivan. „Propušta li otok Krk priliku?“. *Acta Turistica Nova* 5, br. 2 (2011): 143-256. <https://hrcak.srce.hr/file/157781> (pristupljeno 5. svibnja 2023.)
- Gazdek, Mihaela. *Razvoj sportskog turizma*. Pula: Fakultet ekonomije i turizma Sveučilišta Jurja Dobrile, 2019.
- Gradsko vijeće grada Krka. *Proračun grada Krka za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Krk: Gradsko vijeće grada Krka, 2022. https://www.grad-krk.hr/sites/default/files/files/01_proracun_2023_-_za_objavu.pdf (pristupljeno 5. lipnja 2023.)
- Hrvatski sabor. „Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine.“ Zagreb: Hrvatski sabor, 2022. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2023_01_2_18.html (pristupljeno 12. lipnja 2023.)
- Institut za turizam. *Strategija razvoja otoka Krka do 2020*. Krk: Institut za turizam, 2016. https://www.tz-krk.hr/images/Download/Strategija_razvoja_otoka_Krka_do_2020.pdf (pristupljeno 20. svibnja 2023.)
- Institut za turizam, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Monesale d.o.o. *Strateški plan razvoja turizma Kvarnera 2016.-2020. godine*. Opatija/Zagreb: Institut za turizam, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Monesale d.o.o., 2016.
- <http://www.kvarner.hr/docs/kvarner2011HR/documents/1505/1.0/Original.pdf> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Milotić, Martina. „Popis stanovništva: Većina krčkih općina bilježi porast stanovništva, prednjače grad Krk i Malinska“ BODULIJA.NET, 2022. <https://bodulija.net/popis-stanovnistva-vecina-krckih-opcina-biljezi-porast-stanovnika-prednjace-grad-krk-i-malinska/> (pristupljeno 20. svibnja 2023.)

Općinsko vijeće općine Baška. *Proračun općine Baška za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Baška: općinsko vijeće općine Baška, 2022. <https://www.baska.hr/wp-content/uploads/2023/01/Obrazlo%C5%BEenje-uz-prijedlog-Prora%C4%8Duna-Op%C4%87ine-Ba%C5%A1ka-za-2023.-godinu-i-projekcija-za-2024.-2025..pdf> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Općinsko vijeće općine Dobrinj. *Proračun općine Dobrinj za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Dobrinj: općinsko vijeće općine Dobrinj, 2022. <https://www.proracun.hr/Proracun/ProracunDetalji?id=6ecdce13-7b8c-4d2d-87e2-ea01cebe631c> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Općinsko vijeće općine Malinska-Dubašnica. *Proračun općine Malinska-Dubašnica za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Malinska: općinsko vijeće općine Malinska-Dubašnica, 2022. <https://www.malinska.hr/usvojeni-proracun/> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Općinsko vijeće općine Omišalj. *Proračun općine Omišalj za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Omišalj: općinsko vijeće općine Omišalj, 2022. https://admin.omisalj.hr/uploads/Proracun_Opcine_Omisalj_za_2023_s_projekcijama_za_2024_i_2025_ed9ac18c70.pdf (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Općinsko vijeće općine Punat. *Proračun općine Punat za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Punat: općinsko vijeće općine Punat, 2022. <https://sjednice.punat.hr/pdfviewer/3450?backUrl=%2F%231%2F171&signature=7f204f018cbfe867d184834e32b00c845a302c2c244b1a63efbe2406106ee7b7> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

Općinsko vijeće općine Vrbnik. *Proračun općine Vrbnik za 2023. i projekcija proračuna za 2024. i 2025. godinu*. Vrbnik: općinsko vijeće općine Vrbnik, 2022. <http://www.opcina-vrbnik.hr/proracun-2021/>

Sports ETA. *Sportski događaji i turizam: Izvještaj o stanju industrije (Sports events and tourism: State of the industry report)*. Sports ETA, 2021. https://www.sportseta.org/Portals/sportscommissions/SOTI_6_24_22.pdf (pristupljeno 20. travnja 2023.)

Studio Conex. *Krk Outdoor - Brand i komunikacijska strategija*. Studio Conex, 2021. <https://www.krk.hr/wp-content/uploads/2022/04/Brand-i-komunikacijska-strategija-outdoor-ponude-otoka-Krka.pdf> (pristupljeno 6. lipnja 2023.)

Trinajstić, Mladen. „Najstariji hrvatski jedriličarski klub u Krku dobiva moderan dom. Konture su mu sve vidljivije“ Novi List, 2023. <https://www.novilist.hr/rijeka-regija/otoci/najstariji-hrvatski-jedriličarski-klub-u-krku-dobiva-moderan-dom-konture-su-mu-sve-vidljivije/> (pristupljeno 23. svibnja 2023.)

Turistička zajednica otoka Krka. *Ostvareni turistički promet na području otoka Krka u prosincu i u razdoblju siječanj-prosinac 2019. godine*. Krk: Turistička zajednica otoka Krka, 2020. <https://krk.hr/wp-content/uploads/2022/05/Ostvareni-turisticki-promet-na-podrucju-otoka-Krka-u-prosincu-i-u-razdoblju-sijecanj-prosinac-2019..pdf> (pristupljeno 5. lipnja 2023.)

UNWTO. *Glossary of Tourism Terms*. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (pristupljeno 12. travnja 2023.)

USAID. *Uloga sporta kao razvojnog alata (The Role of Sports as a development tool)*. Washington, DC:

USAID. https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADE352.pdf (pristupljeno 6. svibnja 2023.)

<https://activitycenterkrk.com/>

<http://www.ala-su.com/>

<https://www.baska.hr/>

<https://dive-base-krk.de/?lang=en>

<https://dive-loft-krk.com/>

<https://dobrinj.hr/default.asp>

<https://www.falckensteiner.com/en/hotel-park-punat>

<https://www.grad-krk.hr/>

<https://www.hps.hr/>

<https://krk.hr/en/>

<https://www.marina-punat.hr/en>

<https://omisalj.hr/>

<https://www.tz-krk.hr/hr/>

<https://tzpunat.hr/hr/>

<https://www.valamar.com/>

<https://www.visitbaska.hr/hr>

<https://www.visitmalinska.com/>

<https://www.visit-omisalj-njivice.hr/>

<https://zipline-edison-krk.com/>

<https://ycp.marina-punat.hr/>

<https://wakeboarder.hr/#top>

<https://www.365.tours/>

<https://vrbnik.hr/hr/>

<http://www.visitdobrinj.hr/>

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1. Funkcije sporta i turizma

Sheme

Shema 1. Odnos sporta i turizma

Slike

Slika 1. Activity Center Krk, otvoreno vježbalište u gradu Krku

Slika 2. Windsurfing u Baški

Slika 3. Motivi dolaska u Hrvatskoj

Slika 4. Dolasci i noćenja otoka Krka 2019. godine po mjestima

Slika 5. Željeni pomaci

Grafikoni

Grafikon 1. Udjeli rashoda na sporta i rekreaciju unutar ukupnih rashoda pojedinih općina